

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

SVEIKI SULAUKE ŠVENTŲ

VYSKUPO PAULIAUS A. BALTAKIO VELYKINIS SVEIKINIMAS

Mieli Broliai, Sesės!

Nė viena religinė šventė nėra perpildyta tokiu šventu džiaugsmu, kaip Velykos. Nuo pradžios iki galo per visą Velykų liturgiją skamba tas vienas džiaugsmingas Aleliuja: "Tai yra Viešpaties diena, džiaukimės ir linksminimės joje."

Prieš prisikėlimą vykusį Kristaus kančią ir pažeminanti mirtis ant kryžiaus mus suartina su Kristumi, padeda pilniau išgyventi pagrindinę mūsų krikščioniškojo tikėjimo tiesą, kad Kristus yra ne tik žmonijos Išganytojas, mirties nugalėtojas, bet ir kiekvieno mūsų Brolis, kad jo gyvenimo kelias yra mūsų kelias – nuo gimimo iki pomirtinio išaukštinimo dangaus garbėje. "Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane (...) aš jį prikelsiu paskutinę dieną" (Jn. 6,25; 6,56) užtikrina Kristus.

Didžiosios savaitės ir Velykų ryto drama kartojasi žmonijos gyvenime iki pat šios mūsų dienos. Kartais net atrodo, kad blogis, melas ir mirtis laimi. Bet dviejų tūkstančių metų krikščionybės istorija liudija, kad tai yra normalus ideologinės ko-

Atstatytas paminklas "Laiminantis Kristus" Palangoje
(iš albumo "Einu per Lietuvą")

vos procesas, turįs atspindį net gamtoje. Kaip po kiekvienos gyvybės apmarinančios žiemos ateina pavasaris, nešantis naują gyvybę, taip ir po kiekvieno tariamo krikščionybės sunaikinimo ji keliai su nauju gyvybingumu.

1941 metų sausio 12 d. Sovietų valdžiai uždarius paskutinę kunigų seminariją Lietuvoje, komisaras N.O. Pozdniakovas atvykęs protestuoti Lietuvos vyskupas sutiko su cinišku patarimu: "Pradėkit galvoti apie

naujos profesijos išgyjimą, nes greit neturėsite, ką veikti. Kas buvo pasiekta Rusijoje per 20 metų, Lietuvoje bus atlikta per 2-3 metus". (Lietuvos archyvas, 61 psl.)

Šiandien, po 50 metų genocidinės okupacijos, Lietuvoje veikia trys seminarijos su 302 klierikais bei sėkmingai darbuojasi 6 vyrų ir 29 moterų vienuolijos.

Perdėtas buvo komisaro optimizmas ir dėl pasiektų krikščionybės sunaikinimo rezultatų Rusijoje. Praėjusių 1985 metų birželyje Maskvos patriarchas Aleksiejus II Pasaulio Bažnyčių tarybos sekretoriui dr. Konradui Raizeriui pareiškė, kad Rusijos stačiatikių Bažnyčia veikia visose buvusiose sovietinėse respublikose, yra įkurtos arba atstatytos 32 vyskupijos, 14 tūkstančių parapijų, 15 seminarijų bei dvasinių akademijų ir 323 vienuolynai. (XXI Amžius, 1995,09,29).

Neišsipildė nė Vakarų pasaulio apšvietos amžiaus masonerijos apaštalių pranašystės. Amerikos įtakingiausias žurnalas "Newsweek" rašo: "Dvidešimto amžiaus istorija įrodė, kad žmogus be Dievo yra žvėris, kad seku-

liaristinis humanizmas yra apgaulė, kurianti žemėje ne rojų, o karo lauką ... Todėl šių dienų žmonija pradeda ieškoti naujo tikrumo, naujos gyvenimo vilties... Savo desperacijoje žmonija gręžiasi į Dievą, darosi prinokus dvasiniam atsinaujinimui ("Newsweek", 1992.1.6). Šis žurnalas socialinių studijų duomenimis ir faktais nurodo, kad su moraline dekadencija proporcingai didėja ir religinis bei moralinis atgimimas, žadantis žmonijai šviesesnį rytojų.

Šalta ir audringa buvo šių metų žiema. Vietinė ir pasaulinė spauda nuolat rašė apie viešpataujančią korupciją, mafijos veiklą, šeimų tragedijas. Bet atėjo ir labai lauktas pavasaris su atbundančia gyvybe. Atėjo ir 1996-osios Velykos, skelbiančios pergalę prieš moralinį blogį ir mirtį, užtikrinančios kiekvieną krikščionį, kad "jei su Kristumi kenčiame, su juo būsim ir išaukštinti". (plg. 2 Tim. 2,12)

Sveikinu visus Šv. Velykų proga, linkėdamas pilnai išgyventi Kristaus istorinį ir mūsų būsimąjį prisikėlimą.

Vysk. Paulius

A. BALTAKIS, O.F.M.

Keliais sakiniiais

LIETUVOJE IR PASAULYJE

Lietuvos Respublikos Seimas
Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos

SVEIKINIMAS

1996 m. balandžio 7 d.,
Vilnius

Kažin ar gali būti labiau laukiamas, prasmingas ir jaudinantis rytas, kaip Šv. Velykų rytas? Į žemę ir į žmogaus sielą vėl sugrįžta šviesa, viltis, Didžiojo Prisikėlimo džiaugsmas. Atrodo, jog visa, kas yra aplink mus ir mumyse, skatina šypsotis, būti geresniais, mylėti ne tik savo artimuosius, bet ir aplinkinius, nepažįstamus.

Mielieji, sveikinu Jus visus. Su visais Jumis džiaugiuosi ir visiems linkiu šios nuostabios šventės paties didžiausiojo stebuklo – Prisikėlimo. Prisikėlimo ne tik gamtoje, ne tik mūsų darbuose, bet visoje taujoje, visame krašte.

Kaip iš bet kurios Kauno vietos matyti seniai pradėta, bet vis dar nepabaigta statyti tautos šventovė – Prisikėlimo bažnyčia, taip ir mes, kur bebūtume, ką beveiktume, sėkmėse ir nepasisekimuose, Tėvyneje ir toli nuo jos, matykime pačią didingiausią šventovę – Lietuvą, jos žmones.

Tegu žaidžia Velykinių margučių vaivorykštės mažųjų akyse. Tegu nei metai, nei rūpesčiai neslegia mūsų senolių. Atšilusioje žemėje tegu sudygs ir gaušiam derliui subręs žmogaus ir Dievo globojamas grūdas.

Dr. Leonas MILČIUS
Seimo Lietuvių tautininkų
sąjungos frakcijos seniūnas

Ar užsienis atkurs tai,
ką patys iššvaistėme?

Kalbėdamas Lietuvos radijo aktualijų studijoje, Ministras Pirmininkas Mindaugas Stankevičius pažymėjo, kad septintoji Vyriausybė turi ribotą laiką ir gana ribotas lėšas. Pasak Premjero, bus siekiama suaktyvinti Lietuvos ekonomiką. Numatyta kviesti užsienio bankus, atidarant jiems kelią į Lietuvą. "Mums reikia pasitelkti ir užsienio finansinius išteklius, ir Lietuvos žmonių lėšas", – sakė M. Stankevičius.

Baltijos šalys –
Europos Sąjunga –
NATO

Remiantis neseniai paskelbtais Europos Komisijos apklausos "Central and Eastern Eurobarometer" duome-

nimis, daugiau kaip 80 proc. balsavimo teisę turinčių Lietuvos gyventojų pritartų, kad šalis taptų Europos Sąjungos ir NATO nare. Net 86 proc. balsuotų už narystę Europos Sąjungoje, o 83 proc. – už įstojimą į NATO. Latvijoje šie duomenys būtų atitinkamai 80 ir 71 proc., Estijoje – 76 ir 78 proc. Tačiau Lietuvoje – vienintelėje iš Baltijos šalių – per praėjusius metus net 11 proc. sumažėjo gyventojų, teigiamai vertinančių Europos Sąjungos tikslus ir veiklą. Teigiamai vertinantieji ES dabar sudaro apie 23 proc. Lietuvos gyventojų. Estijoje šia organizacija pasitiki 30, Latvijoje – 35 proc.

Daugiau kaip 70 proc. Lietuvos gyventojų mano, kad šalis pasirinko neteisingą reformų kelią. Beveik 80 proc. apklaustųjų mano, kad Lietuvoje negerbiamos žmo-

gaus teisės. Kitų dviejų Baltijos šalių gyventojai šiuos procesus vertina šiek tiek geriau.

Kovo 28 d. ELTA pranešė, kad balandžio viduryje į Lietuvą atvyks NATO generalinis sekretorius Chavjeras (Javier) Solana. Jis susitiks su Prezidentu, Užsienio reikalų ir Krašto apsaugos ministrais, Seimo nariais.

Lietuva apie savo nusistatymą tapti pilnateise NATO nare yra pareiškusi 1994 metų sausio mėnesį. Dabar ji aktyviai dalyvauja programoje "Partnerystė taikos labui".

JAV LB ir LR Seimo
komisija dirbo Vilniuje

Kaip jau rašėme "Dirvoje", toliau dirbo Lietuvos Respublikos Seimo ir JAV (Nukelta į 3 psl.)

Girdėta iš Vilniaus

KAS GALI PANEIGTI?

Politine Lietuvos kompromitacija V.Landsbergis pavadino įvykius, susijusius su Žemės ūkio bankui priklausančiu žvejybos laivu "Vydūnas", kurį penkeriems metams yra išsinuomojusi Islandijos bendrovė "Deep Sea Product LTD". Paaiškėjo, kad laivo vadovybė atsisakė klausyti laivui privalomų islandų bendrovės nurodymų ir net išleisti į krantą vieną sergantį islandą. Laivas pakeitė kursą ir Žemės ūkio banko Jūrų transporto ir žvejybos departamento vadovo V.Nesterenkos nurodymu nuo Airijos pašuko Klaipėdos kryptimi. Laive yra keturi Islandijos piliečiai – bendrovės atstovai, kurie dabar prievarta gabenami į Klaipėdą. V.Nesterenka iš pradžių net bandė neigti, kad davė laivo vadovybei tokį nurodymą.

Pasak V.Landsbergio, kažkam nepatinka, kad "šio laivo atnaujinimui islandai skyrė du milijonus dolerių ir dabar jis sėkmingai žuvauja, duoda pelno, duoda darbo Klaipėdos žmonėms, moka Lietuvai mokesčius."

V.Landsbergio nuomone, turi būti atliktas tyrimas dėl dar vis tebesitęsiančios "Jūros įmonės" aferos, nes "yra atvejų, kai naudingi Lietuvai pasiūlymai atmetami, o laivai pūdomi, kad vėliau būtų galima juos nurašyti į geležies laužą". Iki šiol neišaiškintas klausimas dėl Lietuvos laivų arešto Argentinoje. V.Landsbergis klausė, ar dabar, kai Prezidentas A.Bra-

zauskas lankėsi šioje šalyje, kas nors išsiaiškinta, ar nors toks klausimas buvo iškeltas. "Kas padarė šitą machinaciją, kad Lietuva už baudas turėtų atiduoti pačius laivus?" – klausė profesorius. Jis dar kartą pritaikė savo garsiąją frazę, sakydamas: "Tegu kas nors paneigia galimybę, kad dideli žmonės, anksčiau dirbę "Jūros" įmonėje, o dabar valstybiniame Žemės ūkio banke, sąmoningai švaisto dar likusį didžiulį Lietuvos turtą."

Istorija su Islandijos piliečių areštu yra ne pirmas pavyzdys, kai savaitgaliu, susidarius kritiškai padėčiai, Lietuvoje nebūna jokios galinės veikti valdžios.

"Dirvos" skaitytojai tikriausia nepamiršo, kad būtent Islandija pirmoji pripažino Lietuvos nepriklausomybę po Kovo 11-osios. Tai kas suinteresuotas, kad santykiuose tarp šių valstybių atsirastų nepasitikėjimas?

O kovo 27 d. gavome dar vieną naujieną, tiesiogiai susijusią su V.Landsbergio klausimu "Kas gali paneigti...?" Primename, kad profesorius tada klausė, kas galėjo turėti naudos iš, švelniai tariant, keisto "Literatų svetainės" restorano privatizavimo. Tuometinis Vyriausybės vadovas A.Šleževičius kreipėsi į teismą dėl jo garbės ir orumo gynimo. Du metus tęsėsi ši istorija. Prieš kelias dienas paaiškėjo, kad pats ekspremjeras ieškinio atsisakė.

KUR BUS "CENTRAS"?

Lietuvos Centro sąjunga patvirtino pasiruošimo Seimo rinkimams priemonių planą. Rinkimų štabui vadovaus Egidijus Bičkauskas. Kai kurios Lietuvos žiniasklaidos priemonės teigia, kad jo kandidatūra bus iškelta Lietuvos Prezidento rinkimuose 1988 metais.

Centro sąjungos vadovas R.Ozolas mano, kad priešrinkiminis vidurio jėgų susivienijimas yra ne tik neišvengiamas, bet net su valstybės likimu susijęs uždavinys. Jis galėtų pretenduoti į 25 proc. vietų būsimajame Seime. Kovo 22 d. įvykusioje spaudos konferencijoje R.Ozolas sakė, kad

vidurio jėgų junginys neatims nė vieno rinkėjo balso nei iš konservatorių, nei iš krikščionių demokratų. Jis turėtų paskatinti balsuoti tuos žmones, kurie yra nusivylę šio Seimo darbu ir kol kas neketina dalyvauti rinkimuose. R.Ozolas mano, kad pavyks suderinti savo nuostatas su demokratais ir tautininkais dėl jungimosi į Europos Sąjungą. "Net didelės partijos tyliai ieško sąlygų koalicijoms", – sakė R.Ozolas. Tuo tarpu E. Bičkauskas sako, kad remia koalicijos sudarymą tik po rinkimų, nes Centro sąjunga, anot jo, dalyvaus rinkimuose "atskiru sąrašu".

Didžiai gerbiamas Antanai Mažeika

Nuoširdžiai sveikiname Jus garbingo jubiliejaus proga. Brandžiausius savo gyvenimo metus paskyrę lietuvių tautinės idėjos puoselėjimui, lietuviybės saugojimui ir ugdymui, dar ilgai būkite toks pat darbštus ir energingas, mums mielas ir brangus.

*Lietuvių tautininkų sąjungos vardu
Rimantas Smetona*

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

DAUGIAU GINKLŲ!

nėje kampanijoje.

Kaip žinome, Amerikoje ginklų netrūksta. Prezidentas Clintonas, išgirdęs apie automatinį šautuvą "išlaisvinimą", pasakė, kad jis tą įstatymą vetuos. New Yorko demokratas kongresmenas Charles Schumer, kurio pasiūlymas 1994 m. uždrausti automatinis ginklus buvo priimtas, pareiškė, kad dabar miestų gatvėse bus daugiau žudynių ir šis Kongresas galės didžiulis krauju suteptomis rankomis.

Prieš draudimo atšaukimą karštai pasisakė jaunas demokratas iš Rhode Island Patrick J. Kennedy. Jis priminė, kad du jo šeimos nariai, – dėdės John Kennedy ir Robert Kennedy abu buvo nušauti.

Ginklų šalininkai teigia, jog JAV Konstitucija leidžia amerikiečiams turėti ginklus. Konstitucijos straipsnis, kuriame ši teisė minima, buvo priimtas 1789 m. rugsėjo 25 d. Ginklų priešininkai visada pabrėžia, kad anais laikais, kai už kiekvieno krūmo tū-

nojo meška ar kitas žvėris, kada indėnai lupdavo baltodžių skalpus, ginklai turėjo kitą prasmę. Atsiliepdamas į 27 metų kongresmeno Kennedžio priekaištus atstovas iš New Yorko respublikonas Gerald Solomon pareiškė: "Mano žmona penkias dienas savaitėje sėdi New Yorko valstijos kaime. Kai manęs ten nėra, ji turi teisę gintis". Į tai atstovas Kennedy atsakė: "Neik su velniu riešutauti!..."

Įstatyme minimi automatiniai šautuvai nėra vien Amerikoje gaminami. Kai kurie modeliai importuojami iš užsienio. Populiarus modelis "AK-47" ("Kalašnikov"), gaminamas Rusijoje. Kai kurios rūšys turi 150 kulų apkabas. Mėgstamas Austrijoje gaminamas "Steyr AUG" modelis su 40 kulų. Labai perkamas Izraelio gaminamas "UZI" su 25 šoviniais ir Pietų Afrikos "Striker 12" modelis, kurį lengvai galima paslėpti po skvernu.

TAIVANIS NEBIJO

Kovo 23 d. Taivanyje įvyko prezidento rinkimai, parodę, kad taivaniečius komunistinės Kinijos spaudimas tik suvienijo. Balsavo 75% gyventojų, didele persvara išrinktas Lee Teng Hui. Kinija toliau tęsė savo raketų bandymus. Komunistinė spauda rašė apie Taivaniaus izoliavimą, uostų uždarymą.

JAV karo laivynui artėjant prie Taivaniaus, gynybos sekretorius William Perry paskelbė, jog planuotas jo susitikimas su Kinijos gynybos ministrų generolu Chi Hao tian yra atidedamas. "Dabartinis klimatas nėra tinkamas didesnio masto oficialiam vizitui", – pasakė sekretorius W. Perry. Valstybės sekretorius Warren Christopher planuoja susitikti su Kinijos užsienio reikalų ministru Qian Qi chen. Tai įvyks

balandžio 21 d. Olandijoje. Čia W. Christopher sustos, grįždamas iš Maskvos, kur dalyvaus Prezidento Clinton pasimatymuose su Rusijos prezidentu B. Jelcinu. Prieš vizitą Maskvoje Prezidentas Clinton žada lankytis Japonijoje, kuriai irgi labai svarbi padėtis prie Taivaniaus salos. Japonų spauda ne tik pabrėžia JAV – Japonijos saugumo sutarties svarbą, bet vis dažniau siūlo stiprinti savo gynybos jėgas, kad mažiau priklausytų nuo savo sąjungininkų, o galėtų daugiau pasitikėti savimi.

Japonijos diplomatija tikisi, kad Kinijos sukelta krizė prie Taivaniaus vandenų nevirs rimtu konfliktu, kuris gali pabloginti Japonijos santykius ir prekybą su Rytų Azijos šalimis, įskaitant ir Kiniją.

Kinijos pareiškimuose pabrėžiama, kad ji pavartos karines priemones Taivanyje tik tada, jei svetimos jėgos bandytų salą užimti arba jei vietiniai salos valdovai paskelbtų Taivaniaus nepriklausomybę. Tuo atveju Kinijai reikėtų Taivanį "išlaisvinti", – pasakė gynybos ministras Chi Hao tian.

JAV santykiai su Kinija atšalo ne vien dėl spaudimo Taivaniui. Amerikai svarbus klausimas – nuolatinės žinios apie žmogaus teisių pažeidimus komunistinėje Kinijoje. Kinų biznierių vagia Amerikos filmus ir kitas vaizdo juostas, ten klesti vogimas ir padirbinėjimas, "copyright" susitarimų laužymas. Svarbus ir ginklų technologijos pardavinėjimas Iranui bei Pakistanui.

TRUMPAI

• Prezidento Clintono ir Egipto prezidento sukviesta tarptautinė konferencija, pavadinta "taikintojų konferencija" daug naudos neatnešė. Dalyvavo 29 valstybių atstovai, jų tarpe penkios iš 22 arabų šalių. Rusijos Prezidentas B. Jelcin palygino Hamas savizudžius bombų sprogdintojus su Čečėnijos kovo-

tojais. Saudo Arabijos ministras pasakė, kad Hamas savizudžiai jam primena Hebrono mečetės maldininkų užpuolimą, kurį įvykdė žydai. Prezidentas Clintonas pažadėjo Izraeliui dar 100 milijonų dolerių kovai su teroristais.
• Čečėnijos Samašky mieste rusų kariuomenė pra-

dėjo pavasarinis karo veiksmus. Prieš puolimą apie 2,000 vietinių gyventojų pabėgo iš miesto. Kovotojai įsitvirtino požeminiuose bunkeriuose, kurie liko po keturių ilgojo nuotolio raketų iššėlimo. Čečėnai tuose tuneliuose nebijo nei artilerijos, nei lėktuvų bombų.

(Nukelta į 3 psl.)

Keliais sakiniiais**LIETUVOJE IR PASAULYJE**

(atkelta iš 1 puslapio)

Lietuvių bendruomenės komisija. Jos posėdžiai kovo antrojoje pusėje vyko Vilniuje. Komisijai vadovauja du pirmininkai – Seimo narys Everistas Raišutis (LDDP frakcijos narys) ir JAV LB atstovas Donatas Skučas. Komisija turi teisę rengti ir teikti Seimui įstatymų projektus, kitus valstybinės reikšmės dokumentus.

Pirmasis komisijos jau priimtas dokumentas yra pareiškimas dėl Rusijos Dūmos nutarimo atkurti SSRS. Šiame dokumente sakoma, kad bandymai atgaivinti vieną žiauriausių dvidešimtojo amžiaus sistemų yra labai pavojingi. Jeigu Rusijoje ir toliau bus einama ta linkme, tai joje gali būti sustabdyti demokratizmo procesai ir sustiprėti imperiniai siekiai. Vidurio ir Vakarų Europoje gali kilti įtampa ir susidaryti prielaidos naujiems tarptautiniams konfliktams. Visa tai rodo, kad tų Europos tautų, kurios pasirinko demokratinio vystymosi kelią ir siekia įsijungti į Vakarų sistemas, stojimas į NATO yra neišvengiamas ir negali būti atidėliojamas. Finansinė parama imperinėms Rusijos užmačioms remti yra nepateisinama.

Bendroji Seimo ir Lietuvių bendruomenės komisija priėmė dvi rezoliucijas. Vienoje iš jų kalbama apie Lietuvos Kultūros ministerijos bendradarbiavimą su JAV Lietuvių bendruomenės Krašto valdyba. Joje aptarta, kaip Amerikos lietuviams sudaryti sąlygas dalyvauti Lietuvos kultūriniame gyvenime. Antrojoje rezoliucijoje, skirtoje švietimo klausimams, prašoma, kad Lietuva remtų lituanistines mokyklas, teiktų joms kuo daugiau mokymo medžiagos, o esančioms Rytų kraštuose – ir materialinę paramą. Tikslinga, kad JAV Lietuvių bendruomenė paskirtų savo atstovus į Lietuvos Mokslo ir

Švietimo tarybas.

Komisija taip pat priėmė pareiškimą dėl Lietuvos saugumo. Jame sakoma, kad Lietuvos narystė NATO yra būtina sąlyga jos saugumui užtikrinti. Tikslinga kviesti į Lietuvą JAV Senato, Kongreso narius ir kitų valdžios įstaigų pareigūnus, kad jie galėtų susipažinti su esama padėtimi.

Susirūpinimas

Lietuvos užsienio reikalų ministerijos sekretorius Albinas Januška priėmė Rusijos ambasadorių Lietuvoje Nikolajų Obertyševą. Lietuva išreiškė susirūpinimą dėl Kaliningrado (Karaliaučiaus) srityje kovo 19-23 dienomis vykdomų karinių pratybų. Jų metu Rusijos kariniai laivai šaudė toje Baltijos jūros dalyje, kuri yra Lietuvos ir Rusijos derybų dėl ekonominės zonos objektas. Apie šias karines pratybas Lietuvai iš anksto nebuvo pranešta. Tokie veiksmai neskatina dviejų valstybių tarpusavio pasitikėjimo.

Infliacija vis didėja

ELTA praneša, kad Lietuvoje vasario mėnesį vėl pabrango maisto produktai: žuvis – 2,2, duona – 4,2, šviežios daržovės – 4,3, pienas ir jo produktai – 4,9, bulvės – 7,7, o švieži vaisiai net 11,4 procento. Mokestis už sanitarines paslaugas išaugo net 10,6 proc. Už šaltą vandenį teko mokėti 7,9, už gamtines dujas – 2,7 proc. daugiau negu sausyje. Pabrango transportas ir ryšiai, restoranų ir viešbučių paslaugos. 0,1 proc. atpigo degalai.

Jau kelinti metai Lietuvoje toliau mažėjo elektros energijos suvartojimas. Praėjusiais metais suvartota 95,2 1994 metų lygio. Mažiau vartojo ir gyventojai, ir pramonės įmonės.

IŠEIVIJOS DAR NEREIKIA NURAŠYTI**Juozas Žygas**

Žinoma, mes, kurie dar atsimename tuos laikus, kuomet vos susiradę vietą kur kepurę pasikabinti, šokome įvairių veiklą organizuoti. Aišku to dabar jau nebėra, bet daugelio darbų ir nebereikės pakartotinai daryti. Jau įsteigta lietuviška katedra Chicagos Illinois universitete. Sukurti lietuvių kultūros centrai: Chicagoje, Lecomte, New Yorke, Clevelande, Detroite, Los Angeles, o galbūt dar ir kitose vietovėse. Be to, ir antros enciklopedijos nebereikės mums leisti. Taip pat ir daug kitų darbų nebereikės atlikti. Per praėjusius dešimtmečius mūsų gyvenimas gerokai pasikeitė. Nebegyvename kompaktiškai lietuviškų bažnyčių ir saliučių artumoje. Taip pat lietuviai nebėra tokie, kaip Upton Sinclair "Džiunglėse" pavaizduoti.

Dabar lietuviai nebėra tik darbo jėga. Juos rasime universitetuose ne su šluota, bet profesūros tarpe. Daug lietuvių jau yra didžiųjų korporacijų ir bankų vadovaujančiose pozicijose. Taip pat yra ir iškilusių mokslinės aukštumas. Be lietuvių talcos neapsėjo "Apollo" skrydžiai ir pirmųjų astronautų išlipimas į mėnulį. Visų pastarojo skrydžio talkininkų pavardės yra įrašytos į Garbės lentą. Ten yra ir lietuvių pavardės. Tai tie, kurie dirbo mokslinėse laboratorijose ir institucijose, kurios tuos skrydžius planavo ir projektavo.

Tokie yra ne tik "sau žmonės", bet jie gali būti labai naudingi ir Lietuvai. Nes tokio vieno paskambinimas senatoriui, kongresmeniui ar net State departamentui, gali turėti didelę reikšmę ir svorį. Tik juos reikia nuo savęs neatstumti (kas dabar Lietuvoje yra dažnai daroma), bet reikiamą dėmesį jiems skirti.

"Gimtajame krašte" buvo pasiūlyta dėl kultūrinių ryšių su Išeivija. Pagal jį Išeivijoje jokios dėmesio vertos kultūrinės veiklos beveik nėra. Opera, bet ir ta tik iš Lietuvos atvykstančių dėka te gyvuojanti. Bet Chicagos "Lyric" operoje taip pat užsieniečiai, daugiausia italai dainuoja. Tačiau vis tiek ji yra Chicagos opera. Ir daugelio Vilniaus žvaigždžių svajonė būtų nors vieną sezoną joje padainuoti.

Tais laikais, kuomet Stasys Baras, Dana Stankaitytė ir kiti Chicagos Lietuvių operos solistai buvo savo balso aukštumoje, mes nesišaipėme, kad Vilniaus opera jiems tolygių neturėjo. Dabar, žinoma, jaunesnieji eina ten, kur yra didesnės galimybės iškilti, sau ir šeimai geresnę ateitį garantuoti. Kadangi Amerikoje visoki meną išlaiko filantropai, tad konservatorijos baigimas ateities dar negarantuoja.

Chicagos Lietuvių opera taip pat yra išlaikoma visuomenės aukomis. Kol Chicago ir apylinkių lietuviai sudeda 100,000 dolerių ir dau-

giau tik vienam operos pastatymui tai dar apie kultūrinį nuosmukį negalima kalbėti. Šiomet yra statoma kompozitoriaus K.V. Banaičio "Jūratė ir Kastytis", kuriam yra kviečiama talka ir iš Lietuvos. Bet, žinoma, už tą talką reikės sumokėti. Ne visi taip paniekinančiai, kaip "Gimtas kraštas", į mūsų operos pastatymus žiūri. Reikėtų neužmiršti, kad tai yra vienintelė tautinės bendruomenės išlaikoma opera visoje Amerikoje.

Yra tokių, kuriems ta opera yra lyg "kaulas gerklėje" Chicagos arkivyskupijos kanceliarijoje dažnai yra pasakoma: "Jeigu lietuviai gali operą išlaikyti – tai jiems nieko nereikia". Kol yra žmonių, kurie ne tik pinigų, bet ir savo laiką aukos, tai opera ir kita mūsų kultūrinė veikla, dar ilgai gyvuos. O tokių žmonių yra. Paskutiniu metu keletą sykių teko lankytis "Seklyčioje". Ir visuomet radau Vaclovą Momkų, kuris, pasistatęs stalą, operos bilietus platino. Ir daug dienų jis ten sėdėjo. Be to ne vien tik ten V. Momkus sėdi, bet aktyviai dalyvauja įvairioje veikloje. Jis yra: Lietuvių fondo Tarybos ir valdybos narys, Jaunimo centro Tarybos pirmininkas, "Draugo" fondo valdybos narys ir Lietuvių operos solistas bei ilgametis jo valdybos narys ir buvęs pirmininkas. Tokiais žmonėmis ir laikosi visa mūsų lietuviška veikla.

Iš visur apie viską**Rašo Algirdas Pužauskas**

(tęsinys iš 2-ojo puslapio)

• Valstybės sekretorius W. Christopher kritikavo Rusijos Dūmą, kuri išsakė norą atgaivinti Sovietų Sąjungą. Jis pareiškė viltį, kad Rusija užims jai deramą vietą naujojoje Europoje ir nekurstys senų nacionalistinių aistrų.

• Ispanijos parlamento rinkimai parodė, kaip susiskaldžiusi ispanų tauta. Šalia didžiųjų politinių partijų: liaudies dešiniųjų ir socialistų, parlamente yra: nuosaičių, baskų ir radikalinių baskų frakcijos, du Galicijos, keturi Kanarų salų, vienas Valencijos atstovas. Atstovais tapo 16 nuosaičių katalanų ir 4 radikalieji katalanai. Naujieji komunistai tuo naudojasi, padidinę savo frakciją nuo 18 iki 21 narių.

• Vokietijoje vyksta daug teismų, kuriuose kaltinami buvusios Rytų Vokietijos vadai, komunistų partijos veikėjai ir kariuomenės vadai. Daug teismų baigiasi

apeliacijomis. Šiomet Vokietijos Konstitucinis teismas turės nuspręsti, ar iš viso rytiečiai gali būti teisiami už lauzymą įstatymų, kurių Rytų Vokietijoje visai nebuvo tuo metu, kai jie nusikalto. Daugelis aukštų pareigūnų aiškinosi, kad Berlyno siena ir "šaltasis karas" nebuvo vokiečių sugalvotas, kad vyko plati kova tarp Rytų ir Vakarų karinių blokų. Kai kurie Vokietijos parlamento nariai siūlo paskelbti rytiniams broliams plačią amnestiją ir baigti visus teismus.

• Jungtinių Tautų įsteigtas tarptautinis teismas toliau gaudavo buvusios Jugoslavijos politinio karo nusikaltėlius. Teismas jau apkaltino 57 vyrus, jų tarpe 46 serbus, septynis kroatų, tris Bosnijos musulmonus ir vieną Bosnijos kroatų žmonių žudymu, kančinimu, moterų prievartavimu. Vienas kaltinamasis bu-

vo suimtas Vokietijoje, kitas Austrijoje. Kaltinamieji veikė 1991 metais kroatų apgyventame Vukovar mieste. Masiniame kapinyne buvo užkastas 261 nukankintų kroatų kūnas. Kaltinamųjų bus dar daugiau.

• Bosnijoje, neskaitant turkų kareivių, kuriuos atsiuntė Jungtinės Tautos, veikia ir Afganistano bei Irano savanoriai, atvykę padėti Bosnijos musulmonams. Bosnijos kariuomenės ginklavimas ir apmokymas prasidės, kai tie svečiai išvyks namo, paskelbė JAV valstybės departamentas.

• Kazachstano sostinė iki šiol buvo pietinis Almaaty miestas. Vyriausybė nutarė centrines įstaigas perkelti į naują sostinę Akmolą, turinčią 270,000 gyventojų. Sovietų valdžios metu šis miestas buvo vadinamas Celinogradu.

TAUTOS IR JOS ŽEMĖS JUNGTTIS

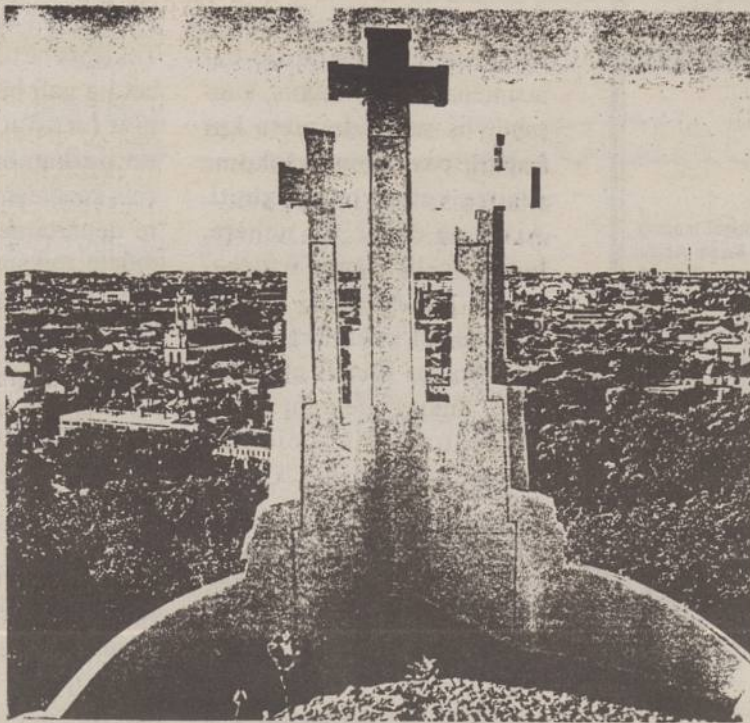
(Tęsinys)

Prof. Mečislovas Treinys

Dėl šių aplinkybių kai kurių lietuvių autochtonų dabartinis apsisprendimas būti lenkais, gudais, vokiečiais, etc., yra ne pirminis t.y. etninis, bet antrinis, konjunktūrinis reiškinys. Šią nuostatą patvirtina ir netolimos praeities faktai, liudijantys apie Rytų Lietuvos gyventojų apsisprendimo dėl tautybės kaitą ir jos nuolatinį prieštaringumą, priklausomybę nuo dominuojančių politinių jėgų santykio ir tų jėgų daromo spaudimo.

Lenkinimo tendencijos

Carizmo metais Rytų Lietuvoje vyko kalbinis lietuvių gudėjimas, tačiau jų priklausomybė Romos katalikų bažnyčiai – "lenkų tikėjimui" – skatino juos save tapatinti su lenkais. Tiesioginis lietuvių lenkėjimas ypač plito lenkų okupuotame Vilniaus krašte tarpukario metais dėl nuožmaus antilietuviško teroro, mokyklų lietuvių kalba uždarymo, lietuviškų draugijų likvidavimo, spaudos persekiojimo ir t.t. Visą šį procesą lydėjo lenkų okupacinės valdžios propaganda apie visišką Rytų Lietuvos lenkiškumą. Ši mitą 1939 metais sugriovė atgautosios Rytų Lietuvos dalies tikrovė, taip pat 1942 metais vykdyto Lietuvos Generalinės srities gyventojų surašymo (įskaitant Ašmenos ir Svyrių apskritis) rezultatai.

Okupantai buvo sunaikinę šį nuostabų kūrinių. Prasidėjus Atgimimui, jis vėl atstatytas

Tuomet, kada dėl politinių realijų, gudų ir lenkų tautybės tapo "neprestizinės", žymi Rytų Lietuvos gyventojų dalis (Trakų – 71,0%, Švenčionių – 66,5%, Vilniaus – 49,1%, Eišiškių – 47,0%, netgi Svyrių – 20,4% ir Ašmenos apskrityje – 14,9%), įvertindami ne vien kalbinę, bet ir etninę priklausomybę, pripažino save lietuviais (Lietuvių enciklopedija, T. 15, P. 57). Tenka tik apgailestauti, kad šio gyventojų surašymo duomenys, kaip labai nepalankūs sovietams bei Rytų Lietuvos lenkintojams sovietmečiu ne tik nebuvo analizuojami, bet net

liko iš esmės užslaptinti.

Kadangi prievartinis lietuvių inkorporavimas į etniškai svetimas gudų bei lenkų kultūras, natūraliai neperėmus tų tautų dvasinio paveldo, buvo labai paviršutiniškas, todėl sovietmečiu Rytų Lietuvos gyventojai daug greičiau negu kur nors kitur pasidavė sovietinio kosmopolitizmo propagandai ir vietoje ankstesnės gudų ar lenkų kalbos, viešumoje ėmė plačiai vartoti rusų kalbą, savo mentalitetu tapo artimi propaguojamam "homo soveticus" tipui.

Mūsų dienomis dar vieną šių dvasiškai visai susipai-

niojusių žmonių klystelių skatina panpolonistai, bandydami juos izoliuoti nuo etninės lietuvių tautos, "apsaugoti" nuo lietuvių tautinio atgimimo idealų ir dar kartą (manydami, kad jau galutinai) juos padaryti lenkais.

Visą šią nemažos dalies Rytų Lietuvos gyventojų tautinės orientacijos kaitą (deja, nesavanorišką) gerai iliustruoja kalbų kaita Rytų Lietuvos mokyklose. Dar III-jame mūsų amžiaus dešimtmetyje lenkų okupuotame Vilniaus krašte daug kur veikė Lietuviškos mokyklos. Tai liudija apie dar ganėtinai patvarią lietuvių tautinę savimone

ten, kur šiandien lietuviškai jau nebekalbama. IV-jame dešimtmetyje daugumą tų mokyklų lenkų okupacinė valdžia uždarė, palikdama beveik vien tik lenkiškas. 1940-1950 metais lietuviškos mokyklos Rytų Lietuvoje šiek tiek atsigavo, nes 1948 metų rudenį, pasibaigus lenkų emigracijai iš Lietuvos į Lenkiją, lenkiškas mokyklas sovietinės Lietuvos valdžia uždarė, vietoje jų buvo steigiamos rusiškos ir iš dalies, lietuviškos mokyklos. Tačiau šitokia padėtis tęsėsi neilgai. Kadangi Varšuvos valdžia meilinosi Maskvai, siekdama sustiprinti dėl emigracijos praskydusį lenkiškumą Rytų Lietuvoje, o taip pat suintensyvėjus vietos panpolonistų spaudimui, lenkintojams vėl buvo padaryta nuolaidų. (Bus daugiau)

KLaidos ATITAIŠYMAS

"Dirvos" 12 numeryje, spausdinant prof. M. Treinio studiją, (žr. 4 psl.) buvo praleista skyriaus "Valstybė ir etninės žemės" dalis. Antroje skiltyje, tarp 3 ir 4 eil. iš viršaus po žodžių: "klaidų, etc. šiandien" turi būti: "priklauso kitoms valstybėms."

Lietuvių tautos santykio su savo žeme bei su savo tautiečiais, ypač praradusiais tautinę savimone, klausimais daug kalbėta ir rašyta"

Atsiprašome gerbiamo studijos autoriaus.

Kaip toli Lietuva nuo Prūsijos?

Lietuvių tautos gentis-prūsai daugelį šimtmečių gyveno Baltijos pakrastyje tarp Nemuno iki anapus Vyslos upių.

Potsdamo sutartimi 1945 metais, okupacijos gniaužtuose esančiai lietuvių tautai neturint galimybių reikalauti tą teritoriją prijungti prie Lietuvos, Antrojo pasaulinio karo laimėtojai (JAV, Sovietų Rusija ir Anglija), neatsiklausę lietuvių, prūsų žemes laikinai administruoti pavedė Lenkijai ir Sovietų Rusijai. Pagrindinį miestą Tvankstę–Tvankstą (Karaliaučius), rusiškai pavadintą Kaliningrad, gavo sovietai. Toji sritis, valdoma dabartinės Rusijos, grąšina ne tik Lietuvai, Latvijai, Estijai, bet ir visai Europai.

Lietuvių tautai gyvybiškai svarbu, kad Karaliaučiaus srityje nebūtų jokių Rusijos okupacinių valdžios įstaigų. Tam pritaria sąmoningi kitų valstybių pareigūnai, tarp jų ir kai kurie JAV Kongreso ir Atstovų Rūmų nariai. Gerbiamas Christopher Cox, Congress of the United States House of Repre-

4. RUSIJA PRIVALO PASITRAUKTI IŠ PRŪSŲ SRITIES

sentatives narys, Respublikonų politikos komiteto narys, 1995 m. rugpjūčio 22 d. pateikė rezoliuciją H. Con. Res. 51, reikalaujančią, kad Rusija iš Kaliningrado teritorijos išvestų kariuomenę. Rezoliucijoje nurodoma, kad Rusija iš tos srities per Lietuvą savavališkai pervežė tūkstančius traukinių su kariškiais ir pavojingais krovniais, gal būt skirtais narsios čečėnų tautos naikinimui. Rusijos lėktuvai tūkstančius kartų pažeidė Lietuvos Respublikos erdvę. Rusijos ginkluoti malūnsparniai skraidė virš Vilniaus. Tai grubūs tarptautinės teisės pažeidimai.

Lietuvių, latvių, estų suorganizuota Baltic American Freedom League, Inc., kurios adresas – P.O. Box 29657, Los Angeles, California 90029, USA, 1995 metais kreipėsi į JAV vyriausybę, prašydama įteisinti minėtą gerbiamo Christopher Cox rezoliuciją. Nemaža JAV

Algirdas Gustaitis

Kongreso ir Senato atstovų pasirašė, bet dar trūksta iki reikalingo skaičiaus. Keista, kad iki šiol JAV Valstybės Departamentas (Užsienio Reikalų Ministerija) nenori, kad Rusijai būtų pateiktas reikalavimas pasitraukti iš jų okupuotų prūsų žemių. Tuo pat metu rusai melagingai įrodinėja, šaukdami, lyg tai prūsų žemės nuo amžių priklausiusios Rusijai.

Visi siekiantieji taikos Europoje ir pasaulyje yra kviečiami raginti JAV Senatą, Kongresą ir Vyriausybę bei Prezidentą įteisinti minėtą Rezoliuciją H. Con. Res. 51. Rašykime (šiandien!) savo valstijų Kongreso atstovams. Rusija vien dėl gražių lietuvių akių ar smagiai žaidžiančių lietuvių vyrų nesitrauks iš okupuoto krašto, jei jų nepaspaus JAV ar kitos taikos siekiančios valstybės. Rusams pasitraukus, laikinai prūsų žemės galėtų adminis-

truoti Jungtinės Tautos (sąkysime, keletą metų), o po to tą sritį perleisti Lietuvai. Nevilkindami rašykime, skambinkite Baltic American Freedom League Hotline telefonu 1800 651-1572, prašydami Jūsų pavarde pasiųsti atitinkamą telegramą JAV Kongreso atstovui, nurodant jo pavardę. Tokia vienkartinė telegrama kainuotų 6 dolerius ir 45 centus, kurie būtų įrašyti į jūsų telefono sąskaitą.

Laimime tik suvieniję jėgas

Ar nekovojanti tauta gali laimėti? Ar lietuvių tauta kovoja dėl jai turinčių priklausyti prūsų žemių? Kai kas kovoja, o kai kas trukdo, arba net neleidžia. Net opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis nesistengia siekti, kad prūsų sritis būtų prijungta prie Lietuvos. Jis pasirašė kažin kokią slaptą sutartį su Rusijos prezidentu B. Jelcinu. Kas tenai pažadėta? Nejaugi atsisakyta lietuviškų

teritorijų Rytuose, Pietuose, Vakaruose? Jei ne, tai kas sutarta?

Kartais net amerikiečiai pasirašinėja lietuvių tautai priimtinus nutarimus, siūlančius prūsų žemes išvalyti nuo okupacinio raugo. Pritarimų būtų daugiau, jei to vieningai pageidautų lietuvių tauta. Ar svetimo krašto piliečiai gali laimėti kitam kraštui tai, ko tasai kraštas nereikalauja?

Grįžkime netolimon praeitin:

"Nors per tris padalijimus (1772, 1793 ir 1795) Lietuva ir buvo laikinai nustojusi egzistuoti kaip valstybė, tačiau mintis atstatyti Lietuvos valstybę etnografiškai ribose, sujungti Didžiąją ir Mažąją Lietuvą – niekada neužgeso. Tad ir 1919-aisiais, kai Prancūzija, D. Britanija, Italija ir Japonija – susirinko Versalyje sudaryti su nugalėtają Vokietiją taikos sutartį, ten buvo ir Lietuvos delegacija, reikalaujanti, kad aljantai neužmirštų Prezidento Wilsono paskelbtųjų 14 punktų ir kad priskirtų atkurtai Lietuvos valstybei visas lietuvių gyvenamas žemes (Nukelta į 5 psl.)"

TĖVYNĖS PADANGĖJE

KAIP ATGAIVINTI PRAMONĘ?

Reportažas iš tautininkų spaudos konferencijos

Skiriama veikėjams, išsilausiem
sovietinio 'rojaus'

PADĖKA

Algirdas Endriukaitis

Albinėli uoliausias,
Albinėli stipriausias!
Maldauju tavęs, nesulūžk!
Vyksta keršto, neapykantos orgijos...

Lietuvai išganingas tavo atsiradimas
Šiame pasaulyje.
Tavo budri erelio akis,
Tavo revoliucinės tiesos ir teisingumo žvilgsnis
Atrado teroristinę tautą – čečėnus.
Iškart pastebėjo rengiamą
Čečėnų samokslą Lietuvoje.
Apsimetę komerciniais bankininkais,
Imdami gražius dividendus, paskolas,
Dalindami tai kitiems,
Privatizavę literatų svetaines,
Pasivertę muitininkais,
Prekybininkų reketininkais,
Netgi klanais bei invazijomis,
Čečėnai plėšia Lietuvą.

Tik tavo aiškiaregyste
Buvo rasti užkasti čečėnų peiliai
Po Vilniaus Žvėryno tiltu
Netoli Seimo,
Prie televizijos bokšto,
Medininkų pasienyje ir
Antakalnio kapinėse.

Tauta įvertins tavo nuopelną,
Kai tu šaltą rudenį
Be kelnaičių
Pasinėrei į ledines Baltijos bangas
Ir prie Klaipėdos aptikai
Du čečėnų povandeninius laivus
Ir jie buvo susprogdinti.

Pačiu laiku tu prakalbėjai apie reikalingą
Lietuvaičių trėmimą iš Lietuvos,
Kol dar jie galutinai nesusidėjo
Su čečėnais ir neatsigabeno atominės bombos.

Pasitark tuo reikalu su Raslanu,
Kuris yra dar Maskvoje.
Taigi, su tuo pačiu iš 1941 m. Rainių,
Jis tau papasakos, kaip Sniečkus sudarinėjo
Tremtinių sąrašus ir kaip vykdė operaciją.
Neprošal pasitarti su Gračiovu, Jerinu, Stepašinu,
Jelcinu, Barsukovu, Kulikovu.

Ir pradėti vėta nuo naikavimo,
Kaip tai sribai darė. Gerai darė.
Šiandien Čečėnijoje nukauta mažiausiai
40 tūkstančių teroristų.
Pagal Lietuvos proporcijas tai būtų 134 tūkstančiai,
Taigi mums reiktų nušluoti tris rajonus.
Likusius – ištremti.
Kur? Aišku – į rytus.

Susitiksi, Albinėli, su Burokevičiumi ir Jarmalavičiumi,
Nes juos paleis iš teismo salės,
Paskambink Švedui ir Kučerovui,
Pasikalbėk su Makutinovičiumi ir Eismontu,
Sudaryk trėmimo komandą,
Užsakyk gyvulinius vagonus –
Neatsakys ministras,
Padės Ivanovas su Kuoleliu ir Giedraičiu pakrauti,
Ypač jei tai bus kabinama prie karinio tranzito ešalonų.

Niekas dar nieko neužmiršo,
Kaip ir dainos
"Ešalonų broliai, ešalonų sesės".
Ir taps Lietuvoje šviesu
Ir skambės jau sena daina:
"Mūs kolūkio pirmininkas vidury ratelio".
Ir tai bus tavo,
Albinėli uoliausias,
Albinėli stipriausias, nuopelnas.

Dėkinga tauta pastatys tau paminklą
Ir užrašys: – "Sic transit gloria mundi" –
"Taip praeina pasaulio garbė".

Kovo mėn. 7 d. įvyko
Lietuvių tautininkų sąjungos
frakcijos spaudos konferen-
cija tema "Tautininkų siūly-
mai pramonei atgaivinti".
Joje dalyvavo Seimo Lietu-
vių tautininkų sąjungos frak-
cijos seniūnas dr. Leonas
Milčius, ir LTS valdybos
narys, Lietuvos mokslininkų
sąjungos pirmininkas, habil.
dr. Stepas Janušonis.

Spaudos konferenciją pra-
dėjęs L. Milčius išsakė tau-
tininkų susirūpinimą, kad
pateiktoje Vyriausybės pro-
gramoje tiek mažai vietos
skirta pramonės problemoms
spręsti. Nejaugi ir naujasis
premjeras M. Stankevičius
vykdys A. Šleževičiaus pro-
gramą pramonei žlugdyti?
Gyventojai teisėtai kaltina
ekonomistus dėl tokio gamy-
bos apimties mažinimo ir
darbininkų pavertimo "ban-
domaisiais triušiais". Tūks-

tančiai žmonių, auginančių
vaikus, šiandien neturi darbo.
Jie netiki nei Seimu, nei Vy-
riausybe. Taip ilgiau tęstis
negali. Dr. L. Milčius sakė,
kad neseniai lankėsi Kė-
dainių AB "Elektros apara-
tūroje". Gamyklos ekonominė
padėtis apgailėtina, darbinin-
kai neaprupinami spec. dra-
bužiais, cechuose nežmoni-
škai šalta. Jau keturi mėnesiai
nemokamos algos. Įmonės
bendra skola 1996 m. sausio
1 d. viršijo 19 mln. litų.

Lietuvos mokslininkų
sąjungos pirmininkas Stepas
Janušonis išvardijo neatidė-
liotinas priemones pramonės
atkūrimui:

- 1) Valstybė turi anuliuoti
delspinigius ir mokesčių bei
mokėjimų įsiskolinimus, priskai-
čiuotus ne nuo gautų pajamų;
- 2) užsienio paskolas ga-
lima imti tik gamybai plėtoti;
- 3) teikti paskolas svar-

biausių kryptių įmonėms.
Svarbiausiomis (prioritetinė-
mis) laikomos tos įmonės,
kurios gamina produkciją
eksportui ir būtinosioms vi-
daus reikmės tenkinti. Sko-
los grąžinimą įmonė garan-
tuoja, įkeisdama valstybei
dalį savo akcijų. Pradėjusi
normaliai veikti, įmonė iš-
perka įkeistas akcijas arba
valstybė jas parduoda verty-
binių popierių biržoje;

4) sukurti tokią mokes-
čių sistemą, kuri skatintų ga-
mybos plėtotę;

5) skatinti eksportą, atsi-
sakyti valiutų valdybos mo-
delio;

6) plačiai taikyti nuomos
santykius, ypač smulkioms
bei vidutinėms įmonėms kur-
ti ir plėtoti.

Konferencijos pabaigoje
L. Milčius ir habil. dr. S. Ja-
nušonis atsakė į žurnalistų
klausimus.

TS(LK) partijos pareiškimai
ir spaudos konferencijos"Dėl Rusijos Dūmos
fundamentalistinio nutarimo"

V.Landsbergio pasira-
šytame pareiškime sakoma,
kad kovo 15 d. Rusijos Dū-
mos nutarimas, kuriame at-
šaukiamas 1991 metų ir vė-
lesnis buvusios prievartinės
imperijos likvidavimas, tie-
siogiai neličia anksčiau išsi-
vadavusių Baltijos valstybių.
Tačiau visa savo esme toks
nutarimas yra agresyvus ab-
surdas. Konservatorių pareiš-
kime šis Dūmos balsavimas
pavadintas "grėsmingu pra-
eities šešėlių spektakliu".
Prievartos jėgos galės mėgin-
ti juo remtis, net ir kalbėda-
mos apie "neprievartinę"
prievartą. Toks Dūmos nuta-
rimas turėtų paskatinti NVS

šalis suvokti, kas joms ren-
giama ir sutvirtinti Vakarų
nuostatas stabdyti komunis-
tinį imperializmą.

Vyriausybei prireikė...
restorano

Pasipiktinimą sukėlė
Vyriausybės nutarimas pasi-
imti "Palangos" restoraną.
Apie tai nutarta uždarame
Vyriausybės posėdyje, į kurį
Vilniaus savivaldybės atsto-
vai net nebuvo pakviesti.
Tuo pat metu Vyriausybė
kaltina savivaldybes, kurios
esą "atjungia elektrą ir šil-
dymą vaikams". Vyriausybė
šiomet yra įsiskolinusi 18
mln. litų Vilniaus savival-
dybei ir šimtą milijonų

visoms Lietuvos savival-
dybėms. Taigi šie kaltinimai
yra ne kas kita kaip primi-
tyvus rinkiminis melas. Nau-
joji Vyriausybė kol kas tyli ir
dėl A.Šleževičiaus Vyriaui-
sybės "tiesioginio 17 milijo-
nų litų išvogimo".

Ar vėl Lietuvoje bus
"švenčiama"
gegužės pirmoji?

Kovo 25 d. įvykusioje
spaudos konferencijoje V.
Landsbergis "dar viena gėly-
te resovietizacijos darželyje"
pavadino LDDP bandymą
įteisinti gegužės 1-ąją kaip
šventę. Jis priminė apie va-
dinamųjų "partinių diplomų"
pripažinimą ir kitas "panašias
grožybes".

4. RUSIJA PRIVALO PASITRAUKTI

(Atkelta iš 4 puslapio)

Klaipėdos universitetui –
šeštieji metai

Iš ilgametės vokiečių oku-
pacijos išsilaisvinusi Klaipė-
da su apylinkėmis tapo svar-
biu Lietuvos miestu, jos uos-
tu. Klaipėdoje įkurtas lietu-
viškas universitetas šiomet
gražiai atšventė šeštųjų moks-
lų metų pradžią.

Klaipėdos lietuviškas
universitetas yra tarsi gintari-
nis kultūros švyturys, spin-
duliuojantis Baltijos jūros
pakrastyje. Jame uoliai mo-
kosi keletas tūkstančių stu-
dentų.

Karaliaučiaus universitetas
įsteigtas lietuvių
pastangomis

Karaliaučiuje 1541 me-
tais įsteigta aukštesnioji aka-
deminė mokykla, sudariusi
būsimo universiteto branduo-
lį. Jos vedėjas buvo Abrao-
mas Kulvietis. Universitetu
jį pavadinta po iškilingų
apeigų, 1544 m. Pirmas teo-
logijos profesorius buvo Sta-
nislovas Rapalionis. Kara-
liaučiaus universitete studija-
vo daug lietuvių. Martynas
Mažvydas įsimatrikuliavo
1546 m., Merkelis Giedraitis
1550 m. ir t.t.

Vokietijos valdomoje terito-
rijoje, t.y., Mažąją Lietuvą.
Patys to krašto lietuviai tuo
laiku irgi buvo aktyvūs, ati-
tinkamais raštais, pareiški-
mais ir kitokiais būdais kreip-
damiesi į taikos konferenciją
ir keldami Mažosios Lietu-
vos klausimą. Tačiau aljan-
tai, berods, lenkų reikalų ko-
misijos (Commision des
Affaires Polonaises) pasiūly-
mu, laikė teisinga atskirti
nuo Vokietijos ne visą M.
Lietuvą, o tik josios dalį,
esančią į šiaurę nuo Nemu-
no". (J.A. Stiklorius, Lietu-
vių enciklopedija XII 26,
Boston, 1957).

AMERIKOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS NAUJIENOS

POLITINIŲ STUDIJŲ IŠVADOS

(Pabaiga)

5. Visų trijų valstybių visuomenė, kaip rodo viešosios nuomonės tyrimai, suartėjimo idėją remia. Tą patvirtina 1995 spalio 11-15 Dienomis. Druskininkuose įvykusi Lietuvos, Latvijos ir Estijos savivaldybių atstovų konferencija, kurioje apie 300 delegatų priėmė tokią rezoliuciją: "Sudaryti Estijos, Latvijos ir Lietuvos politinę sąjungą, kuri gintų Baltijos valstybių nepriklausomybę".

6. Į Baltijos valstybes, kaip į sritinį vienetą, remiasi JAV – Baltijos fondo veiklos sėkmė. Demokratijos su laisvos rinkos ekonomika Baltijos valstybėse atkūrimui Fondas telkia stambias sumas iš nebaltiškų šaltinių su nebalčių kilmės amerikiečių intelektualų ir profesionalų talka. Vykdydamas atskiras programas kiekvienoje valstybėje, Fondas negalėtų išvystyti sėkmingos veiklos.

7. Baltijos valstybių jungimosi idėja nėra fantazija, bet laiko reikalavimas besivienijančios Europos kontekste.

Šiuolaikinės Lietuvos problemos ir galimi sprendimai

Paskaitą skaitė svečias iš Lietuvos, specialiai atvykęs į šias studijas, buvęs Lietuvos krašto apsaugos ministras Audrius Butkevičius.

Paskaitininko Lietuvos problemų analizė buvo turininga, o siūlomi sprendimai rėmėsi į kūrybingą viziją. Paskaita turėtų būti paskelbta

Lietuvos ir išeivijos spaudoje.

Kelios jo pasakytos mintys:

– Pagrindinė problema Lietuvoje yra savęs suvokimo klausimas: kas mes esame, iš kokios pasaulėžiūros veikiamė ir ką norime pasiekti? Jei tai suvoksime, į visus kitus klausimus atsakymus rasime. Praradę save, savo atsakomybės jausmą, savo vidinę laisvę, – jokių klausimų neišspręsimė.

– Reikia nedelsiant sukurti daugumai priimtina strateginę valstybės atkūrimo planą ir suformuluoti aiškų, visiems suprantamą tikslą, dėl kurio patriotinė visuomenė norėtų gyventi, ryžtųsi kovoti ir net aukotųsi mirti.

Užsienio lietuvių "Mes" ir "Jūs" klausimo sprendimas

Šią temą svarstė Liuda Avizonienė, Amandas Ragauskas ir Povilas Pakuckas. Diskusijose gyvai dalyvavo ir auditorija. Simpoziumo išvados:

1. Nors II Pasaulinio karo pabėgėliai ir dabartiniai ateiviai užsienyje atsirado, skirtingų aplinkybių veikiami ir siekdami įvairių tikslų, nors jie atėjo iš skirtingos praeities, tačiau visi yra tos pačios tautos vaikai, nors po savo kojomis neturi gimtosios, savo tėvų arba senelių žemės.

2. Naujieji atvykėliai, o ypač jaunimas iš esmės susiduria su tais pačiais sunkumais, kaip ir 1944-ųjų metų

karo pabėgėliai: vyresniesiems – kalbos barjeras, darbo gavimas, supratimas ir prisitaikymas prie krašto papročių ir gyvenimo būdo. Jaunesniesiems dar prisideda dviejų kultūrų sankirta.

3. Abiems emigrantų bangoms susitikti šiuo metu geriausia vieta yra nepartinė, nesrovinė, bendrinė lietuvių organizacija – Lietuvių Bendruomenė. Sveikintinas nors dar ir labai atsargus naujųjų ateivių domėjimasis Lietuvių Bendruomene. Reikia skatinti, kad be Lietuvių Bendruomenės jie dar stotų į artimas ideologines ir politines organizacijos ir dalyvautų jų veikloje. Bendras rūpinimasis Lietuva, lietuviybės išlaikymu, ideologijos įtvirtinimu ilgainiui visus sujungs į vieną lietuvišką šeimą.

Politinių studijų išvadas suredagavo Juozas Kojelis, konsultavo LF bičiulių Los Angeles sambūrio valdyba ir moderatoriai: Vytautas Vidugiris (pirm.), Birutė Varnienė, Elena Vidugirienė, adv. Žibutė Brinkienė, Juozas Pūpius ir Algis Raulinaitis.

Vytautas VIDUGIRIS
Lietuvių Fronto Bičiulių
Los Angeles
sambūrio pirmininkas

Gerbiamieji "Dirvos" skaitytojai!

Los Angeles vykusių politinių studijų organizatoriai labai prašo, kad jūs išsakytumėte savo nuomonę apie šių studijų išvadas.

Laukiame Jūsų laiško.

Praneša Regina Juškaitė:

LIETUVOS VYČIŲ CENTRO VALDYBOS SUVAŽIAVIMAS

Lietuvos Vyčių Centro Valdybos posėdis š.m. kovo 23 d. įvyko Pittsburgh, Pennsylvania, seselių pranciškiečių vienuolyne (Sisters of St. Francis Motherhouse). Dalyvavo 30 centro valdybos narių, vietinių vyčių ir svečių iš Illinois, Maryland, Michigan, New Jersey, Ohio, Pennsylvania, Rhode Island ir Tennessee valstijų. Suvažiavimą globojo Pittsburgh vyčių 19-oji kuopa. Salėje, kurioje vyko posėdis, kabojo seselių vienuolių specialiai padarytas plakatas su užrašu: "Seselės prancišketės sveikina Lietuvos Vyčių Centro valdybą", Lietuvos vėliava ir išaustas Vytauto Didžiojo

paveikslas. Seselė vienuolė Alma Pukel pasveikino atvykusius Centro valdybos narius.

19-osios kuopos pirmininkas John Baltrus pasveikino visus dalyvius ir palinkėjo sėkmingo darbo. Posėdžiui vadovavo Centro Valdybos pirmininkė Evelina Oželienė. Pranešimus skaitė Centro valdybos nariai ir komisijų atstovai. Išdo patikėtiniai patikrino organizacijos fondų knygas ir pranešė, kad visos knygos vedamos tvarkingai ir tiksliai.

Po to buvo aptarti einamieji reikalai, vyko diskusijos, parengti ir priimti nutarimai. Posėdis baigtas malda.

"ŠVYTURIO" KUOPOS METINIS SUSIRINKIMAS

"Švyturio" jūros šaulių kuopos metinis narių susirinkimas kovo 17 d. įvyko Šv. Antano parapijos patalpose. Dalyvavo 30 narių ir svečių. Susirinkimą pradėjo ir jam vadovavo kuopos vadas Mykolas Abarius. Kuopos kapelionas kun. Alfonsas Babonas sukalbėjo invokaciją. Susikaupimo minute buvo prisiminti ir pagerbti praeitais metais mirusieji nariai: Simonas Bosas, Stasys Petrauskas, Antanas Sukauskas, Albinas Bubnelis, Janina Vaitiekienė, Valerija Barauskienė ir Liudvika Macionienė.

Kaip ir įprasta, buvo perskaitytas praėjusių metų protokolas, o išdininkas Algis Macionis pranešė duomenis apie išdą. Moterų vadė Onutė Selenienė padėkojo visoms talkininkėms už visokeriopą pagalbą ir prašė tai pat neatsisakyti, jeigu pagalbos bus prašoma ir ateityje.

Vadas M. Abarius padė-

kojo Stasio Butkaus šaulių kuopos vadui Jonui Šostakui už talką ruošiant gegužines, buvusiam išdininkui ir geram šauliui Albinui Grigaičiui už talką, įrengiant naują šulinį "Pilėnų" stovyklavietėje, ilgametę talką prie kitų darbų.

Valdyba tebelieka ta pati. Juozas Kinčius ir Onutė Selenienė buvo pakelti Garbės šauliais.

Susirinkime buvo pristatytas svečias iš Lietuvos – kun. profesorius Vytautas Vaičiūnas, kuris lankėsi Detroite ir pravedė rekolekcijas Šv. Antano parapijos bažnyčioje. Kaunietis kunigas Vytautas Vaičiūnas, Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos filosofijos universiteto dekanas ir Kauno kunigų seminarijos profesorius sveikino visus šaulius, linkėjo Dievo palaimos ir kvietė toliau dirbti Tėvynės labui. Susirinkimas baigtas Tautos himnu.

Regina JUŠKAITĖ

Tai buvo prieš 55 metus

Antanas Smetona padeda vainiką prie Nežinomojo kareivio kapo Vašingtone 1941 m. balandžio 2 d.

Polinių studijų dalyviai. Iš kairės - sėdi: Linas Kojelis, Valdas Pavlovskis, Audrius Butkevičius, Algirdas Kanauka, Jaak Treiman, Žibutė Brinkienė; stovi: Juozas Pūpius, Angelė Nelsienė, Vytautas Vidugiris, Elena Vidugirienė

MŪZŲ KARALYSTĖJE

"LELIŪMAI" ATVAŽIUOJA

MARGUČIAI, MARGUČIAI...

Balandžio 13 d., Atvelykio šeštadienį, Clevelando ir apylinkių lietuviai turės malonią progą gėrėtis iškilaus Lietuvos mišraus choro "Leliūmai" koncertu Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

Choras įkurtas 1972 metais Kaune. Į JAV amerikiečių pakviestas, koncertuos įvairiuose miestuose. Į Clevelandą jį pakvietė Clevelando ateitininkija.

Chorą sudaro 40 moterų ir vyrų: pedagogai, inžinieriai, gydytojai ir kt. Meno vadovas ir dirigentas Albinas

Petrauskas – Lietuvos Muzikos akademijos profesorius. Jam talkina chormeisteriai Ramutė Streimikytė ir Andrius Petrauskas.

"Leliūmai" repertuarą sudaro įvairių stilių ir formų pasaulietinė ir religinė muzika. Didelę jo dalį užima lietuvių kompozitorių kūriniai. Choras yra koncertavęs Latvijoje, Estijoje, Gruzijoje, Baltarusijoje, Vengrijoje, Korėjoje, Rumunijoje, Vokietijoje ir Italijoje. Į Amerikos žemyną atvyksta pirmą kartą. Choras per savo be-

veik ketvirtį šimtmečio trukusią koncertinę veiklą susilaukė puikių įvertinimų. 1977 ir 1980 metais Lietuvos chorų konkursuose buvo pripažintas geriausiu, 1983 metais tapo Korko (Airija) tarptautinio chorų konkurso prizininuku. 1992 m. "Leliūmai" dalyvavo pirmajame tarptautiniame chorų festivalyje Kaune

Visus maloniai kviečiame būti šaunaus pavasarinio koncerto dalyviais ir rėmėjais.

V. ROCIŪNAS

ŠOKIŲ ŠVENTĖ - MŪSŲ DVASIOS ATGAIVA

Šiais metais užsienio lietuvių tautinių šokių šventė jau yra jubiliejinė. Tai DEŠIMTOJI tautinių šokių šventė, kurią bendromis jėgomis rengia JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės, sudariusios organizacinį komitetą. Komitetui vadovauja patyrusi ir energinga Jūratė Budrienė, sukvietusi įvairių sričių specialistus tam milžiniškam darbui atlikti. Šventės programai vadovauja Lietuvių Tautinių Šokių institutas. Jau užsiregistravo dvi šokių grupės iš Pietų Amerikos, trys iš Kanados ir net dvidešimt trys iš JAV, tačiau tikimasi dar daugiau. Populiarus ir talentingas jaunosios kartos muzikas ir dirigentas Darius Polikaitis vadovaus šventės muzikinei daliai. Mūsų jaunimas neturi daug progų pasirodyti vyresniajai kartai, susilaukti jos plojimų ar būti jos dėmesio centre. Betgi negalime užginčyti to, kad daugumą šokėjų sudaro mūsų žavusis "prieauglis". Sėkmingai praėjusi jubiliejinė šventė ilgai aidės užsienio lietuvių dvasioje, sustiprindama jaunimo tarpe lietuviško solidarumo ir išpareigojimo Lietuvai jausmus. Tačiau taip pat reikia prisiminti, kad šventės pasisekimas priklausys nuo vyresnių

jų talkos ir paramos.

Šokių šventė įvyks š.m. liepos 5-6 dienomis Rozemonte – Chicagos priemiestyje, su nepaprastai turininga ir gerai paruošta programa, kurioje dalyvaus apie 2000 šokėjų. Rengėjai tikisi sulaukti bent 15.000 žiūrovų. Penktadienį, liepos 5 d. vakare ištaigingoje Navy Pier pokylių salėje atvykusieji turės progą suartėti, susipažinti, pasilinksinti susipažinimo vakaro – šokių metu.

Šeštadienį, liepos 6 d. 1 val. p.p. Rozemont Horizon stadione įvyks tautinių šokių šventė. Rengėjai yra sudarę sutartį su Hyatt Regency O'hare viešbučiu, kuriame atvykstantieji gali iš anksto užsisakyti kambarius už labai prieinamą kainą: kambaryje gali apsigyventi iki keturių asmenų už 65 dolerius vienai nakčiai. Reikia skambinti telefonu 706-696-1234 ir nurodyti, kad kambarį užsakote šokių šventei. Tame pačiame viešbutyje bus susipažinimo vakaras. Jame asistuos šokėjams į repeticijas bei svečiams į visus renginius kursuos autobusas.

Taip pat yra gaminami originalūs ir nebrangūs šventės suvenyrai. Šventės leidiniui yra priimami sveikiniai ir skelbimai, kuriuos rei-

kia pristatyti organizaciniam komitetui iki balandžio 1-osios dienos. Viso puslapio kaina 150, pusė puslapio – 75, ketvirtis puslapio – 50, vizitinės kortelės dydžio – 30 dolerių. Kelionių agentūros, finansinės institucijos ir verslo įmonės bei profesionalai kviečiami reklamuotis šiame leidinyje. Čekius siųskite žemiau nurodytu šventės organizacinio komiteto adresu.

Rengėjai yra susirūpinę tuo, kad šventė pareikalaus milžiniškų lėšų, nes numatytas biudžetas siekia 400,000 dolerių. Todėl jie kreipiasi į visus lietuvius su prašymu aukoti šventės reikalams ir užsisakyti bilietus. Mecenatams ir rėmėjams bus skiriami bilietai, o šventės leidinyje bus paskelbtos visų aukotojų pavardės. Čekius ar perlaidas rašyti "X Lithuanian Folk Dance Festival" ir siųsti šiuo adresu: 2715 West 71st., Chicago, IL. 60629. Ten pat galima užsisakyti bilietus į susipažinimo vakarą, šokių šventę ir užbaigtuvių banketą. Susipažinimo vakaro bilietų kaina yra 20, šventės po 25, 20 ir 15 dolerių ir banketo – 50 dolerių. Užsakymai be apmokėjimo nebus priimami.

Aurelija M. Balašaitienė

Kai gamta atbunda ir visur jaučiama besiskleidžianti nauja gyvybė, mes švenčiame Kristaus prisikėlimo šventę – Velykas.

Tai viena seniausių bažnyčios švenčių, siekianti apaštalų laikus. Anais laikais krikščionys šventę Velykas kartu su žydais. Tada žydai minėjo išsivadavimą iš Egipto nelaisvės, aukojo Dievui avinėlį ir valgė neraugintą duoną, o krikščionys šventę Kristaus prisikėlimą.

Kiaušinis dar prieš Kristaus gimimą įvairiose tautose buvo laikomas gyvybės simboliu. Šiandien margutis liko gražiu Velykų švenčių papročiu. Kada pradėta kiaušinius dažyti, sunku pasakyti. Senas padavimas sako, kad Marija Velykų rytą laikiusi rankoje kiaušini ir, mintyse išgyvendama savo sūnaus kančią, ėmė gailiai verksti. Ašaros krito ant kiaušinio ir pavirto gražiausiu raštu. Tik staiga kiaušinis išslydęs iš jos rankų ir nuriedėjęs per visą žemės rutulį. Taip atsirado paprotys Velykoms marginti kiaušinius. Taigi paprotys dažyti kiaušinius yra labai senas. Kai kas mano, kad jis atėjęs net iš Afrikos. Europoje pirmieji pradėjo kiaušinius dažyti makedoniečiai. Vėliau šis paprotys paplito ir kitose Europos tautose. Dažytų kiaušinių aptikta IV-ajame amžiuje po Kristaus Vokietijoje, Vormso kapinyne. Čia viename kape buvo rasti du išmarginti žąsies kiaušiniai.

Lietuvių literatūroje margutis pirmą kartą paminėtas 1549 metais M. Mažvydo knygelėje "Šv. Ambrozijaus giesmė". Čia jis rašo, kad margučiai būdavo žinomi tik turtingųjų tarpe. Vėliau kiaušinių dažymo paprotys paplito ir tarp eilinių žmonių. Per ilgą laiką lietuvių tautoje susidarė saviti margučių puošimo būdai.

Gražus paprotys Velykų šventėms dažyti kiaušinius, tačiau marginimas reikalauja daug sumanumo ir kantrybės. Anksčiau Lietuvoje jau Didįjį Ketvirtadienį pradėdavo kiaušinius dažyti. Paprastai būdavo dažoma

bent po du kiekvienam šeimos nariui ir, žinoma, pintinėle lalauninkams.

Lakios vaizduotės ir išradingumo lietuviams netrūksta. Jau nuo seno jie vartojo natūralius, organinius dažus. Šieno pabiros suteikdavo įdomų spalvų mišinį, priklausomai nuo jose esančių žiedų įvairumo. Aprūdiję gelžgaliai duodavo rudą spalvą, beržo lapai – geltoną, ąžuolo žievė gelsvai pilką, svogūnų lukštai – gelsvai rudą. Blunkančių medžiagų atkarpos nudažydavo kiaušinius margai.

Margučių spalvos turėjo ir savo reikšmę, kaip antai, balti taškeliai reiškė tyrumą, nekaltumą. Geltona, primenanti žvaigždes ir mėnulį, reiškė išmintį, žalia – bundantį pavasarį. Žydra kaip dangus reiškė sveikatą, raudona – kančią ir viltį, oranžinė – amžiną jaukumą, juoda – iškilmingumą arba liūdesį. Violetinė – karališkoji spalva, reiškė tikėjimą ir viltį.

Lietuviški margučiai pasižymi ne tik savo spalvomis, bet ir raštais. Senieji raštai buvo nesudėtingi, geometriški, sudaryti iš lankelių, taškučių ir jų derinių. Vėliau buvo pradėti naudoti augaliniai ženklai, kaip pavyzdžiui, eglutės, rūtelės, tulpės, katpėdėlės, saulutės ir t.t. Šie simboliai ypač buvo naudojami 19-ajame amžiuje. O 20-ajame amžiuje žmonės pradėjo kiaušinių ornamentuose naudoti gyvūnų figūreles. Čia sutinkame plaštakes, arkliukus, vabaliukus, vištos kojytes. Nepriklausomybės laikais margučiuose dažnai iškildavo ir patriotiniai motyvai: Gedimino pilis, Gedimino stulpai, Vytis ir t.t. Dažnai naudota ir skutinėjimo technika: ant dažytų kiaušinių būdavo išskutinėjami įvairūs raštai bei figūros.

Gyvendami išeivijoje, sudarykime sąlygas šeimoje, kad ir jaunoji karta pamėgtų mūsų gražius velykinius papročius. Neužtenka gėrėtis mūsų tautos menu tik iš knygos ar stebint kitų darbus.

Stefanija STASIENĖ

Velykų margučiai. Dailininkas B.Jasiūnas

Apple kursams artėjant

Spausdiname šio laiško gavėjams clevelandiečiams Urbaičiams maloniai sutikus

Mieli Terese ir Vincai,

Nuoširdžiai Jums dėkoju už paramą APPLE kursuose. Jūsų skirta stipendija – ne tik materialinė pagalba. Tai kilnus poelgis, kuris leidžia tvirtai tikėti Amerikos mokytojų ir lietuviškas šaknis tebejauchiančių žmonių geranoriškumu mums, Lietuvos mokytojams.

APPLE – tai ir metodinės žinios, jų pritaikymo pamokose galimybės, tai ir nuoširdaus, šilto bendravimo pavyzdys. Paskaitose jautėme dėmesį kiekvienam mūsų žodžiui, didžiulį norą pasidalinti patirtimi ir patys pastebėjome, kad laisvėja ir mūsų mintis, kad galime pažvelgti

į jau, atrodo, žinomus dalykus naujai, netradiciškai. Džiugu bus pasidalinti įgytomis žiniomis grįžus į mokyklą Šakių rajone Kriūkuose, pritaikyti išgirstuosius mokymo ir bendravimo metodus darbe su ketvirtos klasės mokiniais.

Neprailegęs bendravimas per šias dvi liepos savaites paliko širdyje dėkingumą visiems, kurie padėjo Amerikos mokytojams pasiekti Lietuvą. Jums, įvertinusiems mūsų norą išgirsti savo patirtį perduodančius žmones.

Su pagarba, dėkingumu ir linkėjimais iš Lietuvos –

Silvija SUTKUVIENĖ

Mokytoja S. Sutkuvienė su šeima

(Pabaiga)

Moteris, iki šiol prižiūrėjusi mažąjį Karlą, liepė jį atsiimti. Rūta su broliuku iškeliavo Lietuvon. Sušalę ir alkani prekiniais traukiniais atvažiavo iki Tauragės. Ėjo nešdama broliuką maiše iki Jagminiškių, kur gyveno vyresnysis brolis. Čia savaitę leido pabūti, davė valgyti, išprausė, perrengė. Sodybos šeimininkų kaimynas su arkliais važiavo Šiaulių link. Rūta su Karlu išprašė pavežėti iki Bubių. Ten Rūta dažnai užsukdavo, ypač pas Blūzgalių kaime gyvenančius Tamučius, kurie mokėjo vokiškai. Kartą, kai Rūta papasakojo savo gyvenimo istoriją, taip pat apie sergantį broliuką, Tamučiai pasiūlė atgabenti jį pas juos. Atėjusius priglaudė abu. Rūta padėdavo apsiruošti, vandens, malų prinešdavo, visus ūkio darbus nudirbti padėdavo.

Ilgai abu vaikus kamavo alkio siaubas: atrodo, pavalgė, sotūs, tačiau pamatę išvirtas garuojančias bulves kiaulėms, puldavo godžiai valgyti.

Gyvenimas kaime buvo sunkus. Teko daug dirbti. Susikūrus kolūkiui, dirbo jame. 1949 metų gegužės pirmosios šventės išvakarėse valdžia, sužinojusi, kad pas Tamučius gyvena vokiečiai,

už bausmę liepė nupinti penkiasdešimt metrų eglėšakių vainikų valsčiaus papuošimui. Ilgai pynė Rūta vainikus. O kai sukvėpė į vežimą, atrodė, kad žalią sieną veža – tiek buvo jų daug. Rankos ilgai po to buvo žaizdotos.

Dažnai ir enkavėdistai lankydavosi. Pirmą kartą atvykę per šešiasdešimt metrų apsupo namą, į vidų įpuolė su automatais šaukdami: "nemcy, nemcy". O viduje pamatė paauglę mergaitę ir mažą išbalusį berniuką. Tada nuleido automatus ir išėjo lauk.

Suėjus šešiolikai metų, šeimininkai ėmė rūpintis mergaitės pasu. Tačiau Rūta neturėjo jokių dokumentų. Gerai žinojo, kad ji vokiečių, kad jos pavardė Deske. Tik po to, kai šeimininkė metrikacijos skyriaus vedėjai nuvežė porą kilogramų sviesto, Rūta Birutės Tamutytės vardu gavo metrikus. O paskui už lašinius – ir pasą jau kaip Birutė Deskaitė.

1953 metais Rūta ištekojo už kaimyno. Kadangi milicijoje žinojo, kad ji vokiečių, tai privalėjo kas mėnesį registruotis. Buvo įspėta, kad neturi teisės niekur išvažiuoti, tad gyveno Blūzgalių kaime ir dirbo kolūkyje iki

Dar visai neseniai peržengė trečiojo – baigiamojo šių mokslo metų trimestro slenkstį. Mokytojų, klasių auklėtojų akyse teberaibuliuoja pažymių mirazai. Moksleivių nuotaikos gana įvairios: vieni (jų tikrai ne daug) patenkinti savo mokymosi rezultatais, nes klasės žurnaluose ties jų pavardėmis išsiriokiavo tik devintukai ir dešimtukai. Kiti moksleiviai sutrikę, jie pergyvena, kad trimestriniuose pažymėjimuose apsigyveno "nelaukti svečiai" – aštuntukai, septintukai arba net šešetukai. Jie stropiai mokėsi, stengėsi atlikti namų užduotis, tačiau...

Mokytojai žino, kad yra dar viena moksleivių grupė, kuriems "niekas nesvarbu". Jie viskam abejingi. Į mokyklą eina tik todėl, kad taip reikia. Pamokas "atstumia", namų užduočių neatlieka. Taip ir slenka savaitės, mėnesiai, trimestrai. Mokytojai parašo trejetuką ar ketvertuką už vieną kitą pakartotą frazę ar išspręstą lengvutį aritmetikos uždavinuką. Jie dėl savo mokymosi rezultatų nepergyvena. Tėvai teisinasi, kad daug dirba, neturi laiko bendrauti su savo vaikais.

KAIP TAU SEKASI, MOKSLEIVI?

Vilija Grincevičienė

Seimo Lietuvos tautininkų sąjungos frakcijos referentė, pedagogė

Kodėl mūsų visuomenėje pastebimas toks reiškinys, kaip šalti tėvų ir vaikų santykiai, vienu nepasitikėjimas kitais, nenoras bendrauti? Kodėl klasės kolektyve tingus vidutiniokas dažnai turi autoritetą? Čia jau kito pokalbio tema.

Šiame straipsnyje noriu pakalbėti apie pirmąją moksleivių grupę. Juos galima vadinti pirmūnais, dešimtukininkais ar dar kaip kitaip. Tai nesvarbu. Nežinau ar susimąsto, ar bent bando išivaizduoti dalykų programų sudarytojai ir švietimo reformos vykdytojai, kiek valandų per dieną šie paaugliai dirba įtemptą protinį darbą, kokia kaina jų pažymėjimuose "rikiuojasi" devintukai ir dešimtukai? Dauguma suaugusių per parą dirba 8 valandas. O kokia darbo dienos trukmė (valandomis) yra dešimtos ar dvyliktos klasės moksleivio? Paskaičiuokime: mokykloje (su papildomu ugdymu) – 7-8 akademines valandas, o namuose?

Tiek pedagogai, tiek mo-

kiniai ir jų tėvai išsako labai skirtingas nuomones apie namų darbų krūvį. Pastaraisiais metais ir vieni, ir kiti skundžiasi, kad namų darbų apimtis labai išaugo. O mokytojai pastebi, kad daugėja mokinių, kurie neatlieka jokių mokomųjų užduočių namuose.

1995 metų pavasarį Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose atliktų sociologinių tyrimų duomenys parodė, kad IX ir XII kl. moksleiviai kasdien (vidutiniškai) namų užduotims atlikti sugaišta nuo 0,5 val. iki 3 ir daugiau val. (žr. 1 diagramą).

Labai įdomūs mokinių atsakymai į klausimą: "Kiek laiko reikėtų sugaišti, norint atlikti visas mokytojų skirtas užduotis?". Niekam ne paslaptis, kad yra pedagogų, savo dėstomąjį dalyką iškeliančių virš kitų, pastoviai didinančių namų darbų krūvį. Kaip tada, jeigu mokykloje šio "principo" laikosi kelio-likia mokytojų? Neramu, kad 15,1 proc. devintokų ir net 52,2 proc. abiturientų mano, jog norint atlikti visų mokytojų paskirtas užduotis, namuose jiems reikėtų dirbti

(Nukelta į 9 psl.)

TA RYTA DANGUJE PASIRODĖ PENKIAKAMPĖ ŽVAIGŽDĖ

Silvija PELECKIENĖ

Ištrauka iš knygos "Sugriautų namų vaikai"

1958 metų. Šėrė gyvulius, prižiūrėjo karves, kiaules. 1958-aisiais persikėlė į Biručius. Kartu su vyru kirto mišką, trokšdami žūt būt susitaupyti pinigų nameliui.

Po ketverių metų mieste nusipirke medinę lūšną, ją tvarkė, remontavo, dailino, kol po devynerių metų persikėlė gyventi į Šiaulius. Ilgai nesisekė įsidarbinti: vos sužinodavo, kad Rūta vokiečių, atsakydavo. Pagaliau buvo priimta darbininke parduotuvėje, kur dirbo iki pensijos.

IV

Koks brolių, seserų likimas?

Karlas ilgai sirgo. Jei ne Rūtos parnešamas maistas, būtų neišgyvenęs. Pas Tamučius jautėsi saugus dar ir dėl to, kad šalia buvo sesuo. Rūta paguosdavo, paglostydavo, papūsdavo užgautą koją ar išipjautą pirštą. Galėjo ir savo gimtąją kalbą pasikalbėti. Tačiau Karlas netrukus pats išmoko lietuviškai, paskui ir gimtąją kalbą užmiršo. Mokyti beveik neteko, nors ir labai norėjo. Tik vėlyvą rudenį, pasibaigus ganiavai leisdavo nueiti mokyklon. Ankstyvą pavasarį vėl turėjo ganyti karves.

Mokykloje vaikai rodė pirštais, pravardžiavo fašistu. Karlui skaudėjo širdelę, buvo gėda, atrodė, kad jis kažkuo nusikaltęs. Geriau jautėsi bėgiodamas paskui gyvulius.

1950 metais vasarą pasiklido žinia, kad ruošiamasi surinkti visus vokiečius ir kažkur išvežti. Vieni kalbėjo, kad į Sibirą, kiti – kad Vokietijon, treči – kad sušaudys. Vaikai buvo suvežti į Pageluvyje įrengtą stovyklą, kur spietėsi būrys mažesnių ir didesnių verkiančių mažylių. Karlą išgelbėjo šeimininkė. Atvežusi stovyklos viršininkams lašinių ir samogono, ji parsivežė į namus abu – Rūtą ir Karlą-Antaną.

1956-aisiais, būdamas 13 metų, Antanas (taip Karlas save ėmė vadinti) pradėjo dirbti Bubių plytinėje. Darbas buvo sunkus. Reikėjo su karučiais nuo preso į džiovintimo daržines vežti plytas. Kai sukako šešiolika, įsidarbino lentpjūvėje. Čia prabėgo septyneri metai. Visą tą laiką gyveno be jokių dokumentų. Tik 1965 metais gavo laikiną pasą, kuriame buvo parašyta, kad Antanas Deske yra "bežgraždanstva". Tokiems kas mėnesį reikėdavo registruotis milicijoje.

O milicijos viršininkas kiekvieną kartą pabrėždavo, kad "mūsų tarybinėje valstybėje vis dar atsiranda fašistų".

Norėdamas daugiau uždirbti, 1967-aisiais per pažįstamus išprašė į melioraciją. Nors darbas sunkus, alinantis, tačiau tuo metu buvo geriausiai apmokamas. Susidomėjo ekskavatoriais, išgijo teises, baigė mechanizacijos mokyklą. Melioracijoje tebedirba iki šiol.

Matydamas kasdien blogėjantį gyvenimą, Antanas dažnai pagalvoja: "Savo tėvynėje būčiau gyvenęs kitaip".

Visiškai nenusisekė gyvenimas Helgai, Zigfridui...

Artimųjų Vokietijoje Rūta pradėjo ieškoti dar 1959 metais. Parašė į Raudonąją Kryžių. Po kurio laiko sužinojo, kad atsirado dvi tėvo ir motinos seserys, tėvo brolis. Tačiau pirmą kartą susitikti leido tik 1975-aisiais.

Aplankė ir savo gimtąjį kaimą (dabar Železnodorožno rajonas Kaliningrado srityje). Tėvų namo neberado, ten dabar lygus laukas. Tik medis, augęs prie namo, išliko. Bet ir jis brangus, nes primena giedrą vaikystę. Žinoma, ir kančių kelio pradžią. Motinos kapo Rūta nerado. Labai troško atrasti, nusilenkti jai, jos kančioms ir pasakyti: "Mama, aš išpildžiau tau duotą pažadą".

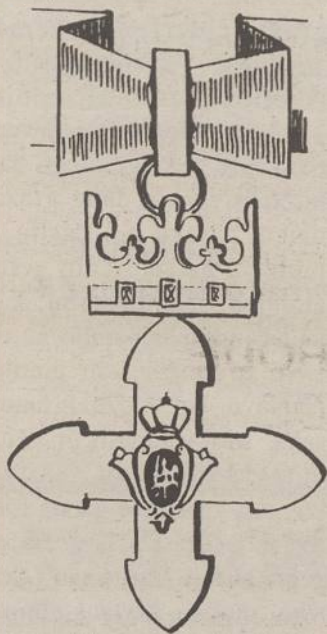
ORDINAI

Vladas Vijeikis

Jonas Bagdžiūnas rodo Vytauto Didžiojo ordiną Vladiui Vijeikiui
(Nuotrauka daryta 1949 metais)

Žinomas įdomybių rinkėjas Ripley vienoje savo knygų "Believe it or not" pateikia žinią, kad Amerikos Laisvės varpas nėra vienintelis. Toks varpas taip pat yra Lietuvoje. Ir tai tiesa. Lietuvoje žinomas Laisvės varpas yra Amerikos Laisvės varpo kopija. Šį taip žinomą Laisvės varpą Lietuvai padovanojo Amerikos lietuviai. Organizatorius ir sumanytojas buvo Jonas Bagdžiūnas, labai energingas ir patriotiškai nusiteikęs lietuvis. Jo Laisvės varpo idėja rado atgarsį tarp Amerikos lietuvių. Bet kaip visados gražius darbus reikėjo paremti doleriais. Tad laisvės varpas buvo vežiojamas po lietuvių kolonijas, pastatomas scenoje. Kas aukėjo penkis dolerius (taip laikais nemaži pinigai) galėjo skambtelėti vieną kartą, kas dešimkę – du kartus ir taip toliau. Tuo būdu buvo surinktos reikiamos lėšos.

Jonas Bagdžiūnas ne tik suorganizavo Laisvės varpą, bet taip pat sportininkų keliones į Lietuvą. Už tai buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo ordinu. Jis turėjo puikų jūmoro jausmą, kas taip reta

Vytauto Didžiojo ordinas
Piešė V. Vijeikis

tarp lietuvių. Kada aš paklausiau, kaip gavo ordiną, jis man sako:

– Nuvažiavau į Lietuvą. Nuėjau į Užsienio reikalų ministeriją ir ministeriui sakau: "Duokit kokį medalį ar ordiną, ar žvaigždę, ar ką ten turite. Ministeris ištraukė stalčių, pilną visokių ordinų. Klausia: "Kokio nori?" Pažiūrėjau: visi gražūs. Parodžiau

į pačią didžiausią žvaigždę. Jis sako: "Šito negaliu. Ta žvaigždė duodama tik kitų šalių prezidentams. Gal nori šitą kryžių?" Sakau: "Gerai, duok tą". Taip ir gavau Vytauto ordiną. Parvažiavau į Ameriką. Buvo balius. Pasiūšau ordiną po kaklu ir nuėjau. Pamatę visi pažaliavo iš pavydo.

Berods Jonas Bagdžiūnas buvo vienintelis, kuris buvo apdovanotas tuo aukštu ordinu.

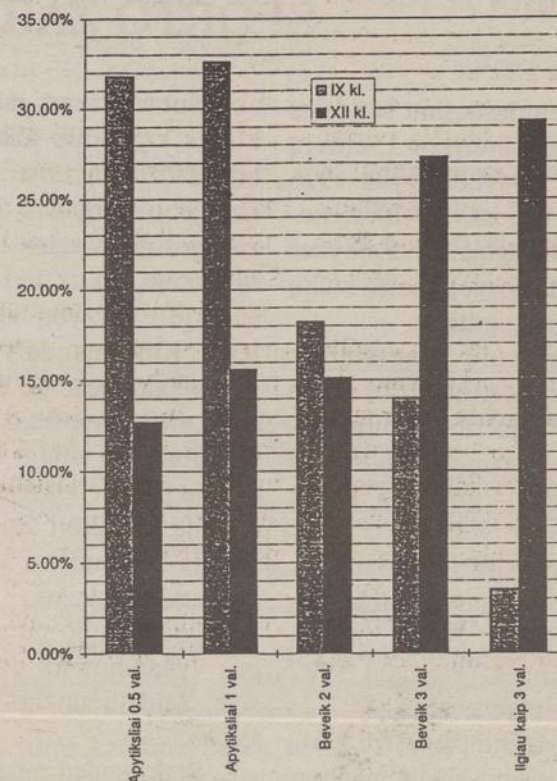
Ką papasakojau, atrodytų, kad Jonui buvo tik juokai. Bet ne. Jis labai didžiavosi savo ordinu. "Margučio" žurnalo sveikinimuose būtinai norėjo, kad būtų parodytas ordinas. Ką aš ir dariau, nes tuo laiku buvau "Margučio" redakcijos bendradarbis. Vėliau jis paprašė manęs nupiešti jo kapo antgalvinę lentą, kurioje būtų iškaltas ordinas. Nupiešiau, bet nebuvo įvykdyta.

Šiandien daug kas gauna ordinus ir medalius. Tik klausimas, ar tie gavėjai – verti ir ar dalintojai – teisėti.

KAIP TAU SEKASI, MOKSLEIVI?

(Atkelta iš 8 psl.)

1. Laikas, kurį mokiniai kasdien (vidutiniškai) sunaudoja namų užduotims atlikti

ilgiau kaip 4 val. (žr. 2 diagramą). Taigi jau ir galime pasakyti, kiek valandų per dieną dirba mūsų vaikai. O kiek jie turėtų dirbti, taip pat aišku. Aritmetika paprasta: 10 – 12 valandų per dieną. Taip sakant "veža" savo sveikatos sąskaita. Tyrimų rezultatai kalba apie tai, kad 21,5 proc. abiturientų ir 15,5 devintokų yra smarkiai sutrikęs regėjimas, o didesnė pusė moksleivių mokykloje ir namuose ruošdami pamokas, junta ryškų nuovargį, bendrą silpnumą. Daug pasako ir tas faktas, kad 18 proc. devintokų ir dvyliktokų teigė, jog praleido daugiau kaip 30 pamokų dėl ligos.

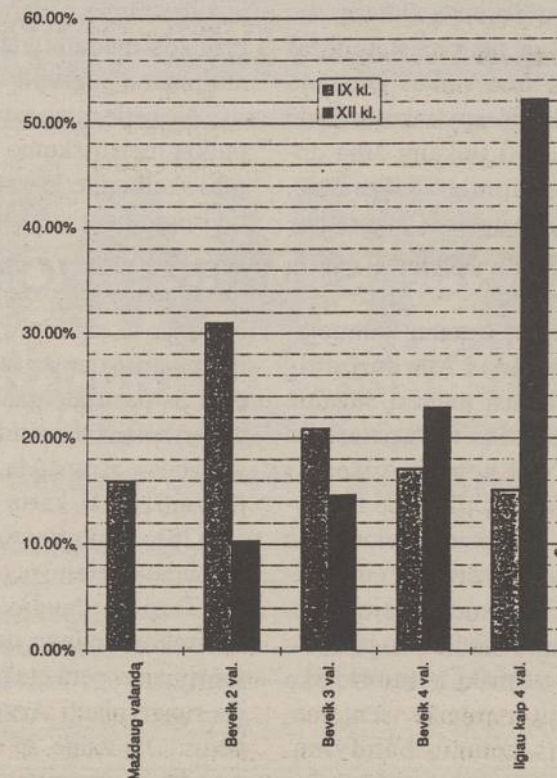
Nejučia imi galvoti, kodėl taip sunkiai ir ilgai turi dirbti mūsų vaikai? Pasikalbėjus su jaunuoliais ir jų tėvais darosi aišku. Jie nori studijuoti aukštosiose mokyklose, tapti gerais savo pasirinktos specialybės žinovais.

O į aukštąsias mokyklas galima patekti tik konkurso tvarka. Todėl ir dirba taip sakant "vardan ateities".

Acū Dievui, kad Lietuvos jaunimas jau pradeda pasisotinti "gariūnišku rojumi", skirti tikrąsias vertybes nuo tariamų. Tik apmaudu, kad Švietimo įstatymo 29 straipsnyje "Švietimo įstaigų baigimo dokumentai" nenumatyta geriausiai baigusius bendrojo lavinimo mokyklą moksleivius apdovanoti medaliais. Gal medalininkai galėtų turėti tam tikrą privilegiją, stodami į aukštąsias mokyklas? Manau, kad daug kas gali prieštarauti sakydami, kad jeigu esi dešimtukininkas, tai savo žinias įrodyk be jokių medalių. Klausimas diskutuotinas. Ypač dabar, kai aukštosios mokyklos turi "autonomijas", o priėmimo sąlygos skirtingos ir kas metai besikeičiančios.

(Bus daugiau)

2. Laikas, kurį kasdien (vidutiniškai) reikėtų sugaišti, norint atlikti visas skirtas užduotis

IVAIRENYBĖS

VASAROS LAIKAS

Balandžio 7 d., Velykų sekmadienį, JAV prasideda vasaros laikas (Daylight Saving Time). Primename visiems, kad geriausia yra šeštadienį vakare sutvarkyti laikrodžius, t.y. pasukti juos vieną valandą pirmyn.

Vasaros laikas JAV nuo 1987 metų kasmet prasideda pirmą balandžio mėnesio sekmadienį ir pasibaigia paskutinį spalio mėnesio sekmadienį.

Ger.J.

REKLAMA
"a la SABONIS"

Savo vardą Seišelių Salų respublikoje įamžino ir mūsų krepšinio žvaigždė Arvydas Sabonis. Atostogaudamas čia jis žvejojo ir sugavo 4 m ilgio ir 20 kg svorio kardžuvę. Žuvį išprašė Viktorijos gamtos muziejus. Šalia lotyniško žuvies pavadinimo užrašė ir kitą: "Sporto žvaigždės Arvydo Sabonio kardas". Viename Viktorijos restoranų atsirado du žuvies kepsniai –

"Sabonio kardas" ir "Lietuviškas Sabonio kardas". Prie žuvies geriamas ir "Sabonio alus" iš kokoso kevalų.

APIE VYRUS

Amerikiečiai yra tolerantiški žmonės. Jie sutinka su tokiu faktu, kad žmogus gali būti alkoholikas, gal net narkomanas arba žmoną mušantis. Bet jei jis nevairuoja automobilio, kiekvienas įtaria, kad su juo kažkas netvarkoje.

Ger.J.

Norite tikėkite, norite - ne

SPORTO ŽINIOS

46-osios

ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS

Keturiasdešimt šeštosios Šiaurės Amerikos Lietuvių sporto žaidynės įvyks 1996 metais gegužės 17-19 dienomis, Chicagoje, Ill. Žaidynes vykdo Chicagos sporto klubų jungtinis komitetas.

Žaidynių programoje: krepšinio, tinklinio, stalo teniso, ledo ritulio pirmenybės. Šachmatų varžybos vyks anksčiau – gegužės 11-12 dienomis.

Krepšinio pirmenybės numatoma praversti šiose klasėse: vyrų A, vyrų B, moterų ir jaunių A (gimusių 1977 metais ir jaunesnių).

Vyrų krepšinio A klasę sudaro žymesnės komandos, kurias atrinko ŠALFASS-gos krepšinio komitetas. Kitos komandos žaidžia B klasėje. Joje gali dalyvauti ir vyrų A klasės komandas turinčių klubų antrosios komandos. A klasėje gali dalyvauti ne daugiau kaip 8 komandos. Kitose klasėse dalyvaujančių komandų skaičius neribojamas.

Tinklinio pirmenybės planuojama vykdyti vyrų, moterų ir gal būt mergaičių A (gimusių 1977 metais ir jaunesnių) bei mergaičių B (gimusių 1980 metais ir jaunesnių) klasėse. Komandų skaičius visose klasėse neribojamas.

Sutarta, kad jaunių A klasės krepšinio žaidėjams bus leidžiama žaisti ir vyrų klasėje, o mergaičių tinklinio žaidėjos galės žaisti ir moterų klasėje, jei tik bus galima suderinti varžybų vietą bei laiką. Klubams, dalyvaujančioms žaidynėse su daugiau negu viena krepšinio, tinklinio arba ledo ritulio komanda toje pačioje klasėje, neleidžiama kaitalioti žaidėjų iš vienos komandos į kitą per visą žaidynių laiką.

Ledo ritulio pirmenybės bus vykdomos tik vyrų klasėje. Žaidėjų amžius neribojamas.

Stalo teniso pirmenybių programa bus sudaryta, iš anksto suregistravus jų dalyvius, atsižvelgiant į dalyvaujančių skaičių bei pageidavimus. Jei dalyvių bus daugiau, numatyta varžybas organizuoti įvairaus amžiaus grupėse.

Šachmatų pirmenybės bus vykdomos keturių ratų šveicariškąja sistema. Dalyvių skaičius neribojamas. Bus skelbiami ir jaunių grupių laimėtojai (17 metų ir jaunesni).

Apytikslis varžybų tvarkaraštis:

gegužės 17 d. (penktadienį) numatomos tik vyrų A ir B krepšinio rungtynės. Jų

pradžią – apie 4-5 v.p.p. Daugumai komandų teks sužaisti po 2 rungtynes. Moterų ir jaunių A krepšinio bei visų kitų šakų pirmenybes planuojame vykdyti šeštadienį ir sekmadienį.

Išankstinė dalyvių registracija visose sporto šakose vyks iki balandžio 1 d. šiuo adresu: Algimantas Tamošiūnas, 317 So. Catherine Ave., LaGrange, IL 60525. Tel. 708-354-2516, faksas: 312-239-2179. Po šios registracijos bus galutinai nuspręsta, kurių sporto šakų varžybas tikslinga vykdyti, bus nustatytos jų klasės, patikslinta visa žaidynių programa.

Dalyvavimas žaidynėse atviras visiems Šiaurės Amerikos lietuvių sporto kolektyvams ir asmenims, dalyvavusiems 1996 m. metinėje ŠALFASS-gos registracijoje.

Norintieji gauti išsamesnes žinias, gali kreiptis į A. Tamošiūną. Papildomas žinias teikia šie asmenys: Rimantas Dirvonis (bendrieji reikalai ir krepšinis), tel. 708-923-0676; Zigmas Žiupsnys (tinklinis) – 708-425-3379; Albertas Tuskenis (ledo ritulys) – 312-476-8630; Romas Fabijonas (šachmatai) – 708-448-4027; Jonas Kavvas (stalo tenisas) – 708-749-7810.

MECENATAS SIMAS KAŠELIONIS

Andrius Mironas

Visi "Dirvos" skaitytojai žino, jog a.a. Simas Kašelionis per 20 metų skyrė šio laikraščio novelės konkursams savo lėšas, vis didindamas premijų sumą. Tačiau šis žmogus tik retkarčiais būdavo paminėtas kaip pasišventėlis, finansuojantis "Dirvos" konkursus. Turime ypatingai gerbti asmenį, skiriančias premijas tiems, kurie didina mūsų kultūros lobius.

Kilęs iš dzūkų ūkininkų

Simas sakydavo, jog jo tikroji pavardė yra Šima Kašelionys ir priskirdavo save bajorų palikuonims, bet labiausiai mėgo būti vadinamas Simonu ir šitaip pasirašinėdavo laiškus. Gimė Simas 1911 m. balandžio 5 d. Mociškėnų kaime, Miroslovo valsčiaus Alytaus apskrities gražioje derlingos žemės apylinkėje, Alytaus miesto ir Obelijos ežero artumoje. Miroslovo apylinkių gyventojai buvo balsingi, mėgo dainuoti ir žinojo daug gražių dainų, pasakų bei mįslių, o moterys garsėjo kaip geros audėjos. Nenuostabu, kad jaunasis Simas pamilo ne tik savo apylinkes, kur piemenaudavo, bet ir dzūkų tautosaką. Mokydamasis pradžios mokykloje mėgo skaityti knygas, ypač apie garsią Lietuvos praeitį. Tėveliams persikėlus iš Miroslovo į Seirijus, mokėsi Alytaus gimnazijoje, bet pašlijus sveikatai turėjo išstoti.

Pabuves tėvų ūkyje ir stiprėjęs pabandė Alytuje gauti tarnybą. Dirbo ir paprastu darbininku. Alytaus tautininkų veikėjai patarė jam siekti laimės Kaune. Persikėlęs į laikinąją sostinę, beveik iš karto gavo darbą "Pažangos" bendrovėje. Ilgainiui pakilo iki "Vairo" žurnalo administratoriaus ir honorarų skyriaus vedėjo pareigų. Buvo populiarus rašytojų ir laikraštininkų tarpe, nes visiems teikė pinigų už rašinius. Atrodo, kad tokia tarnyba, jau gyvenant Amerikoje, įkvėpė jam idėją teikti rašytojams finansinę paramą literatūros premijų pavidalu. Simas jautė būtiną reikalą remti kūrėjus, atlyginant už jų talentą.

Amerikoje jau mecenatas

Būdamas darbštus ir taupus sutelkė lėšų ir paskyrė jas mūsų literatūrai remti. Pasirinko "Dirvos" laikraštį ir daugiausiai premijų skyrė už noveles "Dirvai". 1983 metais buvo skyręs \$2,000 premiją romanui vietoje novelės premijos, o vieną pre-

miją (\$100) skyrė "Draugo" dienraščio humoro skyriui "Spygliams ir dygliams". Iš viso premijoms buvo paskyręs arti \$20,000. Nujausdamas savo mirtį, 1983 metais surašė testamentą, kuriuo visas santaupos paskyrė atsiėmusiai JAV-ose Neo Lithuania Korporacijai, kad ji tęstų premijų skyrimą "Dirvos" novelės konkursams Amerikoje, o atsiėmus Lietuvos valstybei – ir ten gyvenantiems rašytojams.

Minėtąją 1983 m. "Dirvos" romano premiją Kašelionis skyrė "Aušros" laikraščio 100 metų sukakčiai atžymėti. Premiją laimėjo žinomas rašytojas Vytautas Alantas už romaną "Paliūnai". Pradžioje Kašelionis skyrė labai kuklias premijas, nes jo santaupos nebuvo gausios. Pradėjo 1963 metais, skirdamas premiją geriausiai "Dirvos" konkurso novelei. Laimėjo rašytojas Jurgis Gliuda už novelę "Lošėjų ratelis".

"Dirvos" novelės konkursuose laimėtojų tarpe buvo ne tik pradedančių talentų, bet dalyvaudavo bei laimėdavo jau garsų vardą turintieji autoriai, kaip Vytautas Alantas, Jurgis Gliuda, Anatolijus Kairys, Romualdas Spalis, Petronėlė Orintaitė ir Birutė Pūkelevičiūtė. Lietuvai vėl atgavus nepriklausomybę, "Dirvos" konkursuose dalyvauja ir Lietuvoje gyvenantieji autoriai.

Ne kiekvienais metais vertinimo komisijos rasdavo premijuotinas noveles. Ilgainiui premijų suma didėjo, o pastaruoju metu jau skiriamos dvi premijos, iš viso \$600 arba \$800. 1995 m. vertinimo komisija nerado tinkamos novelės pirmajai premijai, todėl paskyrė tik dvi antrąsias premijas.

Kukli asmenybė

Reikia pajusti vadinamojo eilinio žmogaus, paprasto fabriko darbininko pasiaukojimą mūsų literatūros puoselėjimui ir kūrėjų rėmimui, nesigailint savo sunkiu darbu uždirbtų santaupų. Per daugelį metų ir net dabar negaliu atsistebėti tokiu Simo Kašelionio pasiaukojimu kultūriniam tikslui. Tuo tarpu žymiai turtingesni, net pertekę turtais ir pinigais asmenys visiškai nesirūpina svarbių visuomeninių reikalų paremimu. Retas jų prisideda savo lėšomis. Tačiau nėra nė vieno rėmusio du dešimtmečius. O Simas Kašelionis numatė ir ateitį.

(Bus daugiau)

KVIEČIAME JAUNIUS RUOŠTIS KREPŠINIO VARŽYBOMS

Amerikos lietuvių sporto klubas "Žaibas" norėtų pakviesti visus lietuvių kilmės vaikus įsijungti į mūsų klubą ir varžytis šių metų Šiaurės Amerikos lietuvių jaunių krepšinio pirmenybėse, kurios įvyks gegužės 25 ir 26 dienomis, t.y. šeštadienį ir sekmadienį Toronte, Ontario.

Jeigu jūs pažįstate kitas šeimas arba vaikus Didžiojo Clevelando apylinkėse, kurie galėtų būti tinkami arba domėtusi šiomis žaidynėmis, perduokite jiems šį pranešimą.

Praeitų metų žaidynės vyko Hamiltone, Ontario ir Jose dalyvavo 35 klubai iš visos Šiaurės Amerikos. Clevelando "Žaibo" komandai tai buvo vienas iš labiausiai sėkmingų sezonų per paskutiniuosius dešimt metų, nes ji parsivežė namo vieną aukso, vieną sidabro ir du bronzos medalius iš keturių atitinkamų pogrupių.

Norėdami pratęsti šią puikią meistriskumo tradiciją mes skelbiame 1996 m. sezono treniruočių tvarkaraštį:

šeštadieniais, pogrupiai D, E, F (gimusiems 1984-1988 metais) **12:30 – 2:15 v.p.p.;**

sekmadieniais, pogrupiai B, C (gimusiems 1980-1983 metais) **11:30 v.r. – 1:30 v.p.p.;**

Treniruotės vyks Dievo Motinos parapijos salėje 18022 Neff Rd, Cleveland, Ohio 44119 (įvažiavimas iš East 185-osios gatvės) Nepraleiskite malonios progos!

Vidas P. TATARŪNAS
LSK "Žaibas" pirmininkas

•••••

ŠARŪNAS MARČIULIONIS VĖL ŽAIDŽIA

Įvairių traumų kamuojamas Šarūnas Marčiulionis per praėjusį mėnesį sužaidė tik vienerias rungtynes, po kurių vėl negalėjo išeiti į aikštelę. Jis pasirodė tik kovo 22 d. vakare įvykusiame Sacramento "Kings" ir Portlando komandų susitikime. Žaisdamas namuose, jis aikštelėje išbuvo aštuoniolika minučių ir pateikė vieną metimą iš keturių bandymų. Taip pat realizavo keturias

baudas, iš aštuonių galimų taškų surinkdamas šešis. Tačiau jis pasirodė gana nebloginai ir nemažai prisidėjo prie gynybos. Komanda, kurioje jis žaidžia, šį kartą laimėjo (80-78), Paskutiniu metu tai būdavo retai.

Tarp portlandiečių gerai užsirekomendavo dabar jau startiniame penketuke pradėjęs rungtyniauti Arvydas Sabonis. Jis žaidė 26 minutes, pataikė 4 metimus iš 8 ir 5

baudas iš 8, pelnydamas 14 taškų. Pažymėtina, kad jis atkovojo 12 kamuolių. Taigi šį kartą žaidime kovojo lietuvis prieš lietuvi.

Chicagos lietuviai Marčiulionio laukė Chicagoje kovo 19 d., kuomet "Kings" komanda žaidė prieš vietos "Bulls" krepšininkus. Deja, jis dar nebuvo pakankamai sustiprėjęs ir nerungtyniavo.

Edv. ŠULAITIS

SUKNELĖ – PIRMAJAI KOMUNIJAI

Kovo 21 d. Clevelando laikraštis "THE PLAIN DEALER" visą "Style" dalies pirmą puslapį paskyrė labai įdomiai ir naudingai lietuvių moterų veiklai. Vos atsivertę šią dalį, išvystate nuostabaus grožio spalvotą nuotrauką. Joje jaunutė lietuvaitė Janina Klimaitė, pasipuošusi Birutės Vedegienės pasiūta suknele ir Rūtos Degutienės pagamintu veiliu. Gegužės 5 d. ji priims Pirmąją Komuniją lietuviškoje Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje.

"Style" skyriaus redaktorė Janet McCue išsamiai ir labai vaizdingai papasakojo, kaip trys lietuvės seserys prisideda prie mergaičių rengimo Pirmajai Komunijai. Birutė Vedegienė, Vitalija Bukuvienė ir Rūta Degutienė sukūrė ir gamina sukneles, skirtas Pirmosios Komunijos šventei. Kasmet seserys

rengia metines Pirmosios Komunijos suknelių parodas.

"Style" redaktorė, atsitiktinai sužinojusi apie šią parodą, buvo maloniai nustebinta. Skaitydamas šį puikiai paruoštą straipsnį, net gali išvaizduoti, kaip Lietuvių namų viršutinėje salėje jaunos mergaitės, savo mamų lydimos, matuojasi sukneles ir pagaliau išsirenka tokias, kokias tik sapnuose matydavo.

Minėtame straipsnyje vaizdžiai aprašyta, kaip Mekės šiema, artėjant sovietų okupacijai, buvo priversta pasitraukti iš Lietuvos, kaip ji atsirado Clevelande ir kaip toliau susiklostė jos narių likimai.

Pavasarių daug šeimų ruošia vaikus Pirmosios Komunijos šventei. Šiemet tokia šventė pažymėta gražiu lietuvių kūrybos įvertinimu.

V. Nasvytytė-Klimienė

VETERANŲ POKYLIS

Šv. Jurgio parapijos Katalikų karo veteranų 613-tas postas šeštadienį, š.m. balandžio 20 d., rengia posto 50 metų sukakties puotą – Sherwin-Gilmour Party Center patalpose.

Bilietai kaina: \$30 vienam asmeniui ir \$55 – porai. Dėl bilietai kreipkitės į kun. J. Bacevičių arba į John Maliką – 486-0254, Tony Balą – 481-9940, Vitą Suopį – 461-8677.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina, teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.

MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39,- iki \$98,-

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

RENGINIAI SKELBIMAI

• BALANDŽIO 13 d. šeštadienį – Kauno choro "Leliūmai" koncertas – rengia Ateities klubas.

• BALANDŽIO 14 d. Ateitininkų Šeimos šventė

• BALANDŽIO 14 d. – ATVELYKIO STALAS Šv. Jurgio parapijos salėje 11:30 ryto

• BALANDŽIO 27 d. šeštadienį – Los Angeles teatro spektaklis – "TRYSMYLMOS". Rengia vyr. skaučių Židinsys.

• BALANDŽIO 28 d. 11:45 v.r. Lietuvių Bendruomenės metinis susirinkimas Dievo Motinos parapijos svetainėje.

• GEGUŽĖS 27 d. – Memorial Day: apeigos, Mišios, pusryčiai. Rengia Katalikų karo veteranų 613-as postas Šv. Jurgio parapijoje 8:30 ryto.

• BIRŽELIO 16 d. sekmadienį – Tragiškų birželio mėnesio įvykių minėjimas. Rengia Clevelando Baltų komitetas.

• LIEPOS 14 d. – Šv. Jurgio parapijos gegužinė. Pradžią 11:30 ryto Šv. Jurgio sodyboje.

• LIEPOS 21-ą dieną – Pensininkų GEGUŽINĖ!

• RUGPJŪČIO 17 d. 6:00 v.v. – Lietuvių Kultūrinių Darželių vakaronė Gwinn Estate, Bratenahl, OH

SVEIKINAME!

Virginija Juodiškaitė ir Dovydas Rubinskiai neseniai sulaukė dukrelės, kuriai davė Izabelės Rasos vardą. Sveikiname tėvus su pirmagimi!

IRQ Computer Consultants

Orientuojamės į smulkų ir vidutinį verslą! Konsultuojame su kompiuteriais ir programine įranga susijusiais klausimais. Pateikiame kompiuterinę techniką pagal kliento poreikius ir pageidavimus.

Hardware • Software • Upgrades • DOS Windows • Macintosh • OS/2 • Networks Databases • Internet Setup • Web Pages

Linas Muliolis (216) 558-7919 Gregory Higley (216) 982-2530

"TAUPA" PRANEŠA

Didįjį Penktadienį – balandžio 5 d. "TAUPA" bus atidaryta tik nuo 9:00 v.r. iki 12:00 v.p.p.

Velykų sekmadienį – balandžio 7 d. "TAUPA" bus uždaryta

• RUGSĖJO 28 d., šeštadienį – Tradicinis Baltų draugystės vakaras Latvių salėje. Rengia Clevelando Baltų komitetas.

• SPALIO 18, 19 ir 20 dienomis BALFO centro valdybos direktorių suvažiavimas įvyks Clevelande. Rengia Clevelando skyrius

• LAPKRIČIO 9 d. – Dievo Motinos parapijos choro rudens balius, 7 v.v.

• LAPKRIČIO 17 d. – Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p.

ŽAIDŽIA "BINGO"

Clevelando Šv. Jurgio parapija neseniai daug lėšų investavo į Bingo lošimus. Įsigyti geresnį įrenginį bei išmokami aukščiausi laimėjimai lošėjams. Atvyksta lošti žmonės iš plačių Clevelando apylinkių. Kviečiame ir lietuvius išbandyti savo laimę ketvirtadieniais parapijos salėje. Mielai laukiame papildomų talkininkų šioms lošimams tvarkyti.

SKAITYKITE IR PLATINKITE "DIRVĄ"

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

L.B. Clevelando skyriaus valdyba	100.00
L.B. Palm Beach valdyba	50.00
L.B. Lemonto apylinkės valdyba	50.00
Veitas R., Milton	50.00
Saladzius J., Rochester	20.00
Šiaučius A., Cleveland	20.00
Sabataitis G., Parma	20.00
Giedraitienė A., Anglija	20.00
Bendoraitis K., Vokietija	20.00
Duncia J., Wilmington	10.00
Cigas E., Lakewood	10.00
Valiukėnas G., Chicago	10.00
Bilvaišas B., Lawton	10.00
Juozūnas J., Miami B.	10.00
Reisgys J., Australia	10.00
L.B. St. Pete B. (per Vaškį)	10.00
Banevičius V., Phila.	5.00
Bočiūnas F., Sunny Hills	5.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

DĖMESIO! Nuo kovo 19d.

Žvaigždutė Motiejūnienė pradeda darbą kaip

TARPTAUTINIŲ KELIONIŲ DIREKTORĖ

su STRONGSVILLE TRAVEL

7271 Engle Road Suite 307 Middleburgh Hts., Ohio 44130

Tel. (216) 826-1111 Fax (216) 826-1241

Šios bendrovės dalininkė - Gražina Kudukienė

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA
Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

DIRVA

ATMINTIS

A.A. EUGENIJUI ŽVYKUI

staiga Panevėžyje mirus, Jo dėdei, mūsų mielam bičiuliui režisieriui PETRUI MAŽELIUI reiškiamo gilią užuojautą

Onutė ir Pranas Dovydaičiai
Izabelė Oksienė
Danutė Kaškelienė
Rūta Sakienė
Liūdas Reivydas

PADĖKA

A. † A VERONIKA VILKAITIENĖ

Nuoširdžiai dėkoju visiems atėjusiems atsisveikinti ir palydėti į amžiną poilsį mano tetą Veroniką Vilkaitienę.

Liucija Kryževičienė

PADĖKA

A. † A. ALBINAS GINCAS

1996 m. kovo 3 d. Albinas Gincas staiga mirė nuo širdies aterosklerozės.

Albinas gimė 1925 metais Lietuvoje, Kauno rajone Ilgakiemio kaime. Amerikoje gyveno nuo 1949 metų. Velionis buvo taurios ir jautrios širdies. Visą savo gyvenimą paskyręs šeimai, artimiesiems ir Lietuvai. Jo pageidavimu urna su pelenais bus palaidota Lietuvoje, gimtinės kapinėse.

Dėkojame nuoširdžiai aukojusiam Šv. Mišias ir atlikusiam kitas apeigas Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos klebonui Gediminui Kijauskui ir visiems, prisidėjusiems prie laidotuvių. Dėkojame už išreikštą užuojautą ir aukas.

Liko nuliūdusia širdimi žmona Nijolė, duktė Rūta, seserys Natalija ir Adelė su šeimomis, broliai Vytautas ir Aleksas su šeimomis bei giminės Lietuvoje.

REKLAMOS

LINAS VYŠNIONIS

Advokatas Tel: (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts. OH 44143

Atlanta Import-Export Inc.

2719 West 71 Street, Chicago, IL 60629
Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zalensas
LITMA I.E.

639 East 185 th Street
Cleveland, Ohio 44119

Telefonas : (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Pristatymas

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

JAV LB Floridos apygardos suvažiavimas

Suvažiavimas įvyks balandžio 12-13 dienomis St. Petersburg, FL., Lithuanian American Hall, 4880 46th Ave. North, (St. Petersburg, FL. 33714). Tel. (813) 525-2924. Suvažiavimą globoja JAV LB St. Petersburgo apylinkė, kuriai vadovauja pulkininkas Algimantas Garsys. Supažindiname su numatyta suvažiavimo tvarka.

Balandžio 12 d. (penktadienį):

nuo 10 iki 11 v.r. – dalyvių ir svečių registracija;
11 val. – suvažiavimo pradžia. Numatyti apylinkių ir apygardos valdybų pranešimai, pietų pertrauka;

3 v.p.p. – simpoziumas "PLB ir JAV LB veiklos gairės, Lietuvai atgavus nepriklausomybę". Pirmininkauja Angelė Kamienė;

6 v.v. – banketas (su šokiais ir programa).

Balandžio 13 d. (šeštadienį):

nuo 9 iki 10 v.r. – papildoma registracija;

10 val. paskaita "Ką žada Lietuvai artėjantys Seimo rinkimai?" Skaito dr. Laima Andrikiene, Lietuvos Respublikos Seimo narė (Tėvynės Sąjungos-konservatorių frakcija). Po paskaitos klausimai ir pokalbis su prelegente;

12 v. – kavos pertraukėlė;

1 v. – pasisakymai, ateities veiklos gairių aptarimas;

3 v.p.p. – suvažiavimo pabaiga.

Suvažiavimo registracijos mokestis – 20 dolerių (įskaitant penktadienio pusryčius ir priešpiečius, šeštadienio pusryčius ir užkandą).

Banketas – 15 dolerių. Kadangi iš anksto turime žinoti dalyvių skaičių, prašome

apie tai pranešti ir atsiųsti \$15 mokestį iki balandžio 8 d. Čekius prašome rašyti "Lithuanian American Community" vardu ir siųsti šiuo adresu: Mrs. Sabas 4801 Osprey Dr.S, 202, St.Petersburg, FL 33711.

Norintiems apsisistoti viešbutyje, siūlome užsisakyti kambarius netoli esančiame BEST WESTERN - MIRAGE motel 5005 34th Str., North, St.Petersburg, FL. 33714. Tel. (813) 525-1181, 1-800-843-4669. Faksas: (813) 522-4505. Užsakydami nurodykite, kad dalyvaujate "Lithuanian Community Convention" (galima gauti nuolaidą). Kambarių kaina - \$39.95 ir \$44.20.

Norinčius gauti papildomų žinių prašome skambinti Vidai Sabienei (813) 864-6621. Rengėjai kviečia visus kuo gausiau dalyvauti,

REKLAMOS

RITA STAŠKUTĖ

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

OFFERING CORPORATE AND LEISURE TRAVEL
ATPIGINTI SKRYDŽIAI Į LIETUVĄ

Viską sužinosite, paskambinę Ritai

Geriausios kainos skrendant su:

FINNAIR, SAS, LUFTHANSA, KLM, LOT

Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235th STREET DOUGLSTON, NEW YORK 11363

TEL. (718) 423-6161 FAX (718) 423-3979

Pavasaris Lietuvoje

Skrydžių kainos iš New Yorko į Vilnių ir atgal:

Nuo balandžio 1 d. iki gegužės 15 d. \$600

Nuo gegužės 16 d. iki birželio 5 d. \$650

(plius mokesčiai)

Kainos sumažintos, skrendant ir iš kitų miestų.

Prašykite mūsų brošiūros apie keliones į Lietuvą, Latviją ir Estiją.

VYTIS TRAVEL

40 - 24 235 St.

Douglaston NY 11363

Tel. 718-423-6161

1-800-77-VYTIS

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas